

Kiili valla arengukava 2024-2035 (kaasajastatud 2026)

Sisukord

Sissejuhatus	3
1.Ülevaade Kiili vallast	4
2.Kiili valla juhtimine	11
3.Kiili valla arengustsenaariumid	13
4.Kiili valla visioon	16
5. Hea elukeskkond	17
5.1.Lähteolukord	17
5.2. Väljakutsed ja vajadused	25
6. Haritud ja aktiivsed inimesed	27
6.1.Lähteolukord	27
6.3. Valdkonna alaeesmärgid	35
7. Hoitud inimesed	36
7.1. Hetkeolukord	36
7.2. Väljakutsed ja vajadused	39
7.3. Valdkonna alaeesmärgid	39
8. Eesmärkide ja olulisemate arenguplaanide võimalik mõju valla elu- ja looduskeskkonnale	40
9. Arengukava ülevaatamine ja seire	41
Lisad	42
Lisa 2 Kiili valla eelarvestrateegia aastateks 2027-2030	42
Lisa 3 Kiili valla tegevuskava aastateks 2026-2035	42
Lisa 4 Kiili valla hariduskorralduse analüüs	42

Sissejuhatus

Kohaliku omavalitsuse arengukava koostamine ja kaasajastamine on omavalitsusüksusele *Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusega* antud ülesanne. Arengukavas analüüsitakse valla arengu olukorda, väljakutseid ja pikaajalisi suundumusi, lepatakse kokku soovitud tulevikuvision ja eesmärgid ning eesmärkide saavutamiseks vajalikud tegevused.

Tegemist on aastal 2023 koostatud ja 2026. uuendatud arengukavaga, mis kajastab olulisi statistilisi ja sisulisi muudatusi valla arengus viimasel kolmel aastal.

Kaasajastatud valla arengukava lähtealusteks on kehtiv valla arengukava, erinevad valdkondlikud arengudokumendid, arengukava põhiversiooni koostamise käigus 2023. aastal läbi viidud elanike küsitluse tulemused ning samal perioodil arengukava juhtrühma ja avalikkusega peetud arutelude tulemused.

Arengukava ei ole mõeldud üksnes vallajuhtidele ja -ametnikele, vaid on suunatud kõigile Kiili valla elanikele, ettevõtjatele, vabaühenduste liikmetele ja teistele osapooltele.

Arengukava seab valla sihid kolmes strateegilises valdkonnas, mis võimaldab omavahel enim seotud valdkondade väljakutseid ja vajadusi koos analüüsida, seada neile ühiseid strateegilisi eesmärke ja vältida kavandatavate tegevuste kattuvust.

- **Hea elukeskkond** (avalik ruum, elamumajandus, maakasutus, taristu, transport ja ühenduvused, ettevõtlus, keskkonnakaitse, jäätmemajandus, vee- ja soojamajandus).
- **Haritud ja aktiivsed inimesed** (haridus, noorsootöö, kultuur, vaba aeg, sport).
- **Hoitud inimesed** (sotsiaalvaldkond, tervis, turvalisus, tervishoid, kodanikuaktiivsus ja vabaühendused).

Kiili valla visioon kirjeldab soovitud olukorda aastal 2035, mille poole arengukava abil liigume. Iga kolme strateegilise valdkonna kohta antakse ülevaade hetkeolukorra peamistest väljakutsetest ja arengueeldustest. Nende põhjal on sõnastatud valdkondlikud eesmärgid ja koostatud eesmärkide elluviimise tegevuskava. Eesmärkides ja tegevuskavas on võimalusel toodud välja vaid uus ja uuenduslik, mitte rutiinne ja igapäevane töö.

1.Ülevaade Kiili vallast

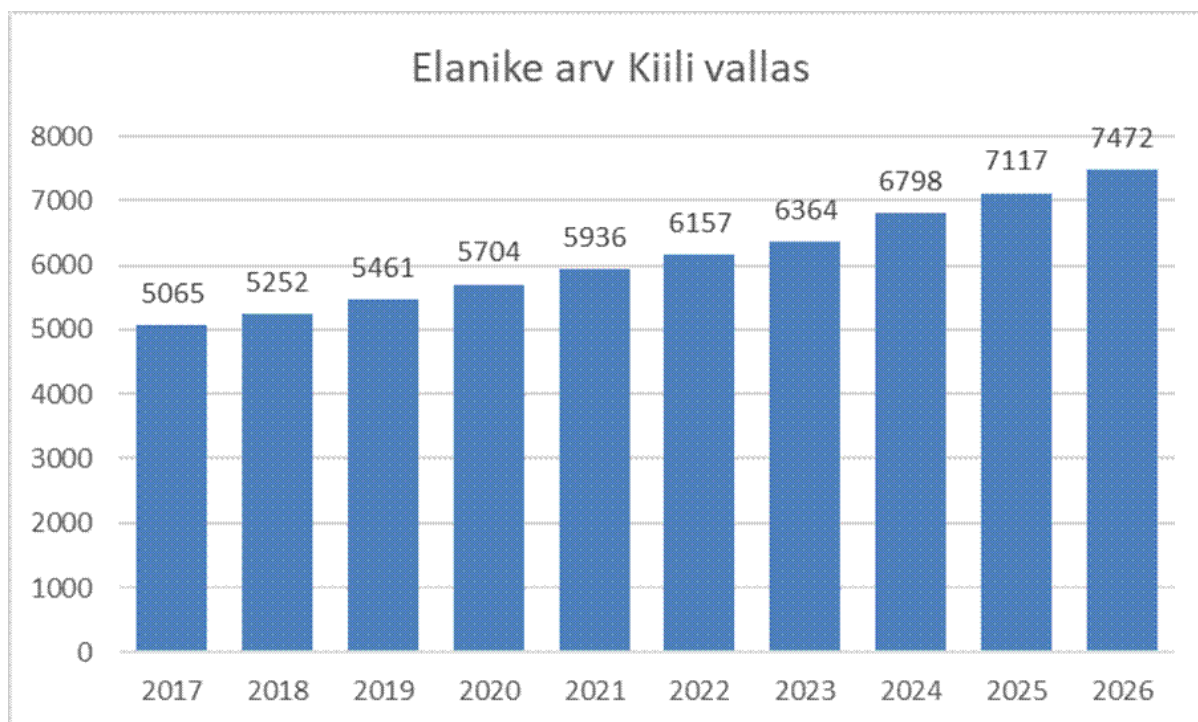
Kiili vald asub Tallinnast lõunas, piirnedes põhjas Tallinna linna, lõunas Kose, läänes Saku ning idas Rae vallaga. Valla pindala on 100,9 ruutkilomeetrit. Vallas on 13 küla, kaks alevikku ja üks alev. Valla rahvastikutihedus on 70 in/km² kohta (2025. aasta andmed), mis on üle kahe korra suurem Eesti keskmisest (31,5 in/km²).

Joonis 1 Kiili valla kaart. Allikas: Maa- ja ruumiamet

Valla elanike arv on ajavahemikul 2017-2026 kasvanud 47,5% (2407 inimese võrra), jõudes 01.01.2026 seisuga 7472 inimeseni. Inimesi vanuses 20 -64 aastat elab Kiili vallas sama seisuga 4457 inimest, mis moodustab pisut vähem, kui 60% valla elanikkonnast.

Vanusegrupis 65 ja vanemad elab Kiili vallas 01.04.2026 seisuga kokku 752 inimest, mis moodustab 10% valla kogu elanikkonnast.

Joonis 2 Kiili valla elanike arv aastatel 2017-2026 (1. jaanuari seisuga). Allikas: Rahvastikuregister

Asustusüksuste järgi oli elanike arv Rahvastikuregistri andmete kohaselt (seisuga 01.01.2026) järgmine:

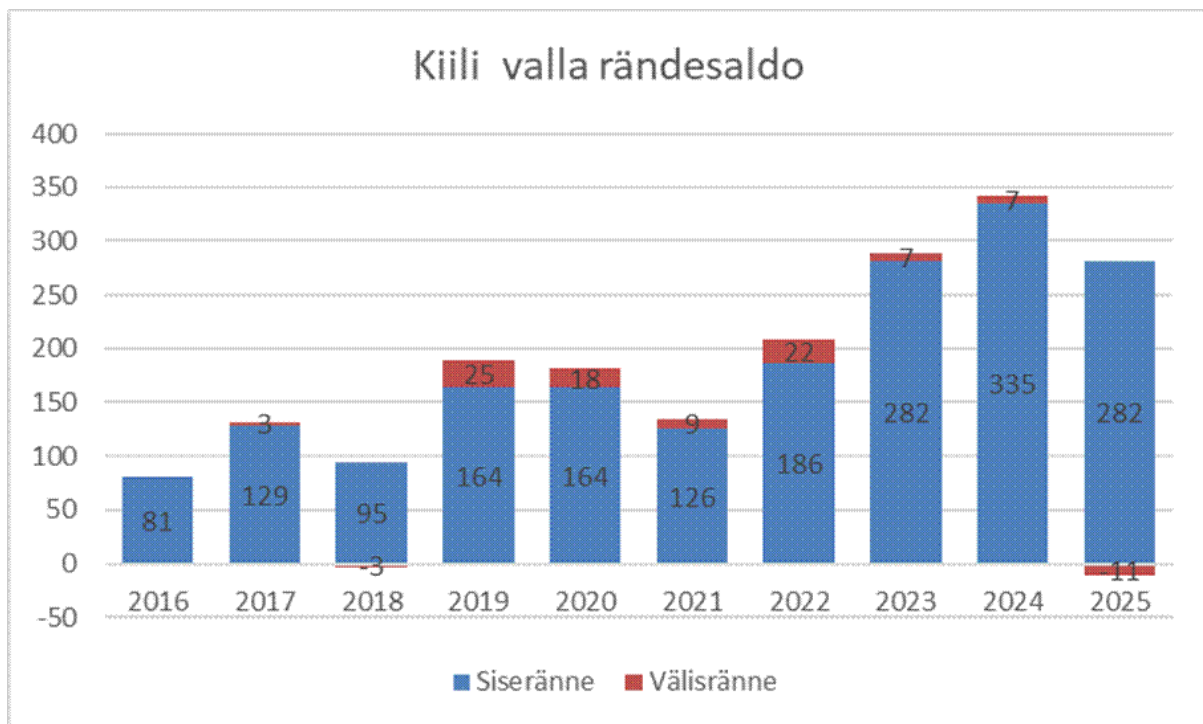
Asustusüksus	Elanike arv
Kiili alev	2288
Luige alevik	1446
Vaela küla	1042
Lähtse küla	810
Kangru alevik	654
Sausti küla	293
Mõisaküla	231

<i>Paekna küla</i>	<i>186</i>
<i>Nabala küla</i>	<i>122</i>
<i>Sõmeru küla</i>	<i>97</i>
<i>Arusta küla</i>	<i>65</i>
<i>Sõgula küla</i>	<i>52</i>
<i>Metsanurga küla</i>	<i>49</i>
<i>Piissoo küla</i>	<i>48</i>
<i>Kurevere küla</i>	<i>46</i>
<i>Sookaera küla</i>	<i>37</i>
<i>Teadmata</i>	<i>6</i>
KOKKU	7472

Tabel 1 Elanike arv asustusüksuses. Allikas: Rahvastikuregister

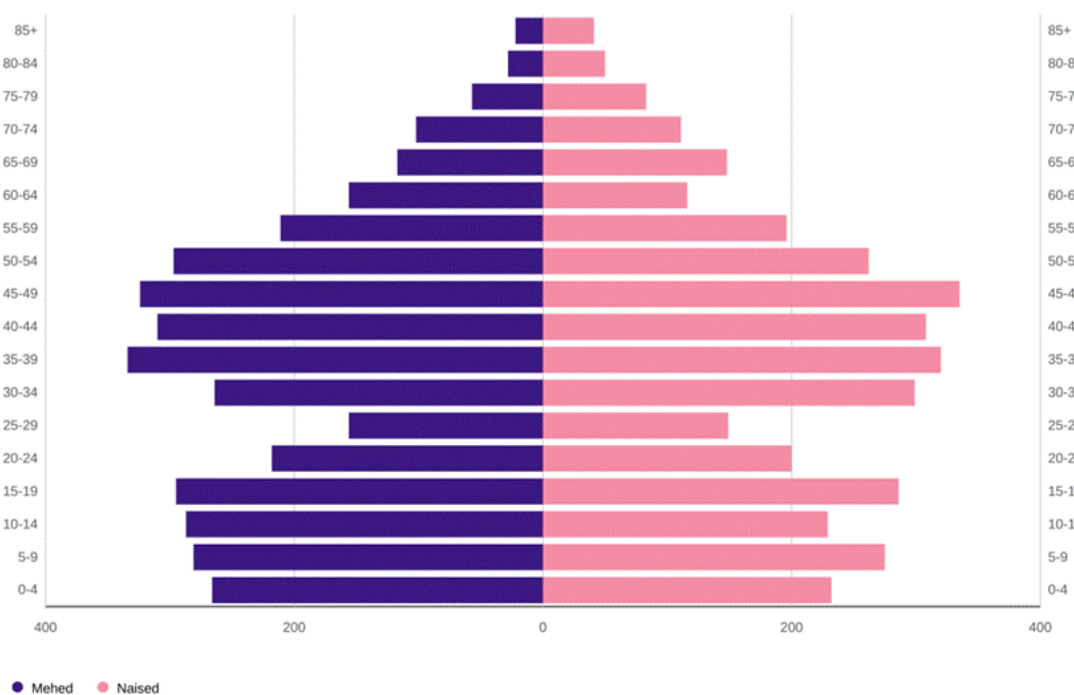
Viimase viie aasta (2022-2026) vallaelanike kogukasv on olnud 2045 inimest. Sellest ligikaudu 95% moodustavad Kiili (+555 elanikku) ja Luige (+827 elanikku) alevike ning Lähtse (+279 elanikku) ja Vaela (+279 elanikku) külad. Vallaelanike arvu järjepideva kasvu on põhjustanud positiivne rändeiive. Allpool oleval joonisel on näidatud rändesaldo Statistikaameti andmete kohaselt¹. Keskmise rändesaldo aastatel 2016 - 2025 oli 101 inimest aastas.

¹ Erisused Rahvastikuregistri andmetega alates 2022. tulenevad asjaolust, et aastatel 2015-2021 arvestati elukohaks Rahvastikuregistri järgne elukoht. Alates aastast 2022 määratakse elukoht partnerlus- ja paiknemisindeksi meetodika abil.

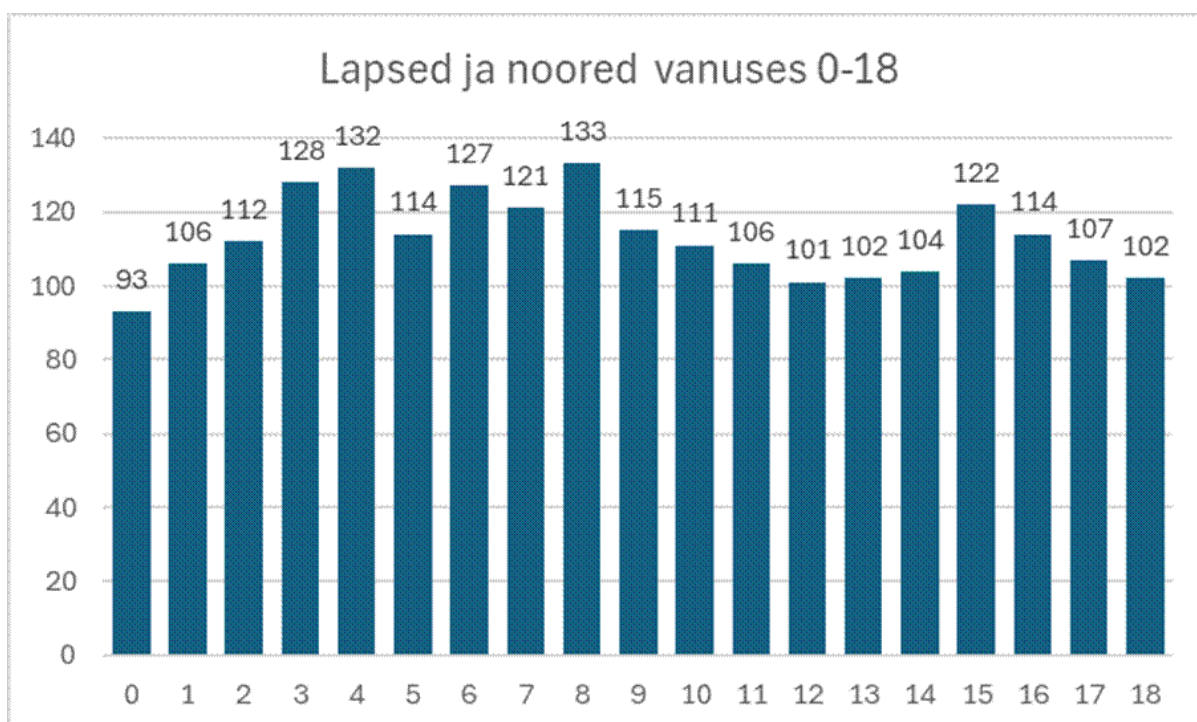
Joonis 3 Kiili valla rändesaldo aastatel 2016-2025. Allikas: Statistikaamet

Joonisel 3 olevalt rahvastikupüramiidilt on näha, et suurim arv vallaelanikke on vanuses 40-49 ning suhteliselt suured on ka laste ja noorte vanuserühmad vahemikus 5-19. Noorte põlvkond vanuses 20-29 ning täiskasvanute põlvkond vanuses 30-39 on suhteliselt väikesed. 20-29 vanuses noorte puhul saab seda osaliselt selgitada asjaoluga, et noored on oma elukohaks märkinud omavalitsused, kus nad kõrg- või kutseõppeasutuses õpivad. Vanusegrupi 30-39 puhul on tegu lihtsalt eelmisest põlvkonnast väiksema põlvkonnaga. Kirjeldatu kogumõju (mis avaldub ka juba hetkel vanuses 0-4 vanuserühmas) seisneb selles, et arengukava perioodi loomulik iive saab olema väike ja elanike arv suureneb põhiliselt sisserändajate arvelt.

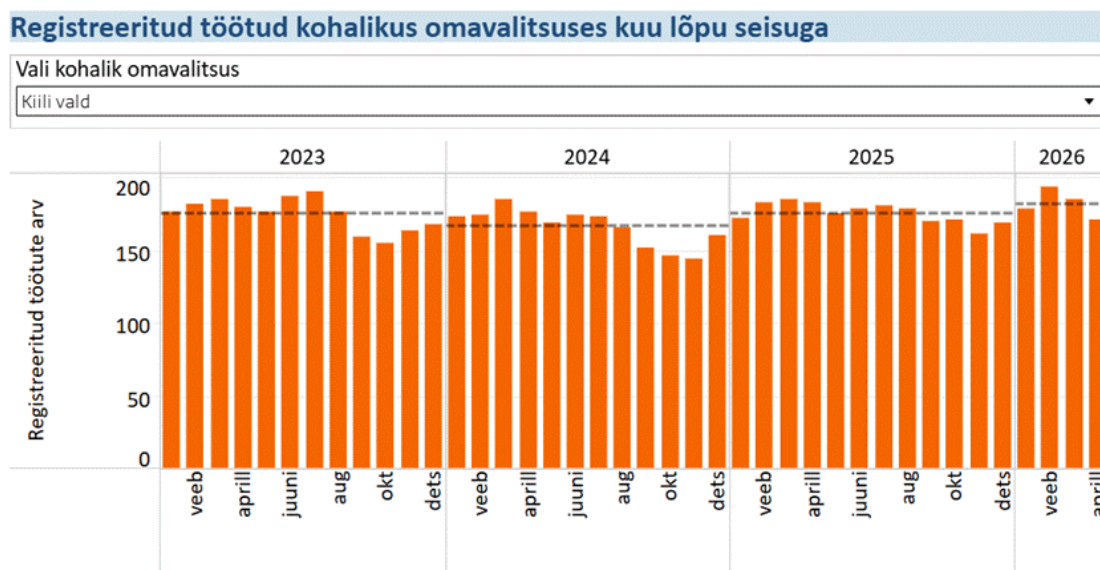
Joonis 4 Kiili valla elanike rahvastikupüramiid seisuga 01.01.2026 Allikas: Statistikaamet

01.01.2026 seisuga elab Kiili vallas lapsi ja noori vanuses 0-18 kokku 2150 inimest, mis moodustab 29% valla kogu elanikkonnast.

Joonis 5 Kiili valla elanike arv vanusegrupis 0-18. Allikas: Rahvastikuregister

Töötukassa andmetel on registreeritud töötute arv Kiili vallas viimastel aastatel püsinud stabiilsena 150 ja 200 inimese vahel (2025. aastal keskmiselt umbes 3% tööealisest elanikkonnast). Pikaajaliste töötute osakaal on väike. Valla sotsiaaltoetuste saamise eelduseks on töötuna arvelolek Töötukassas.

Joonis 6 Registreeritud töötud Kiili vallas 2023-2026. Allikas: Töötukassa

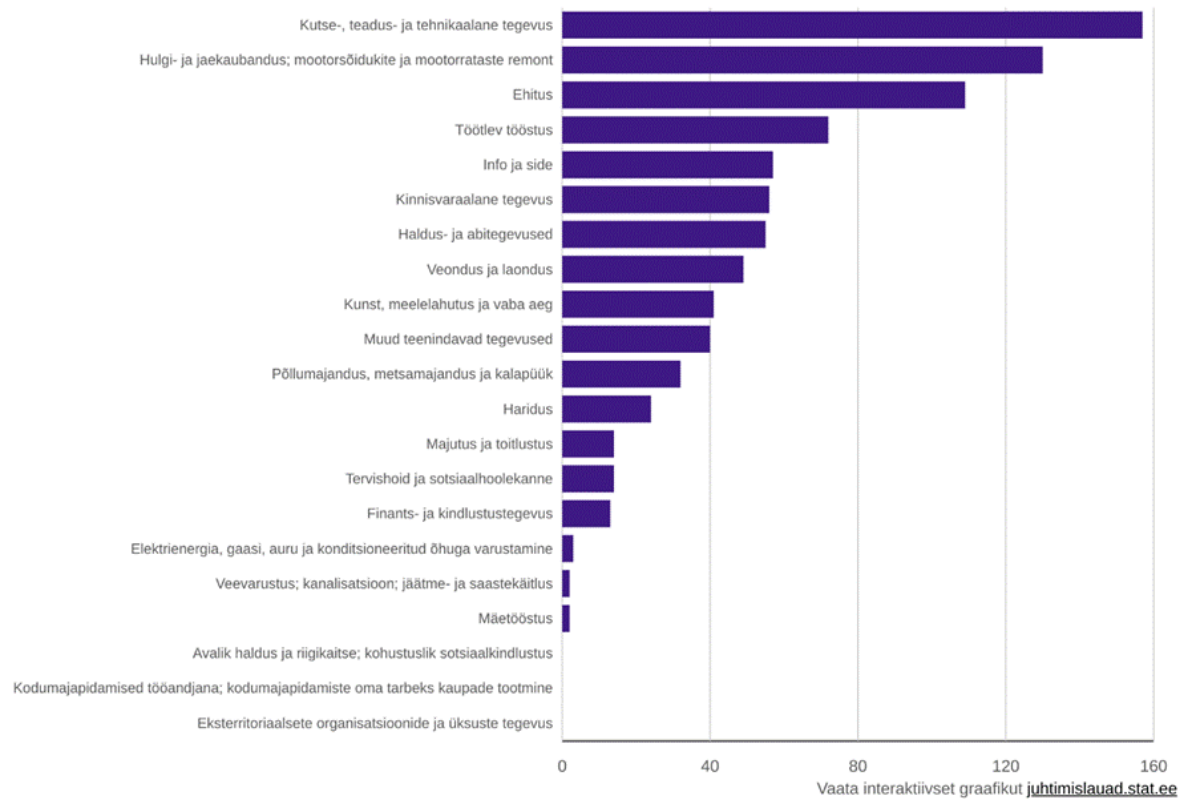
Kiili valla elanike keskmine brutopalk 2025. aastal oli 2681 eurot, mis on ligi neljandiku kõrgem, kui Eesti keskmine brutopalk 2157 eurot².

Demograafiline töötururindeks (5–14-aastaste ja 55–64-aastaste inimeste omavaheline proportsioon) oli 2025. aasta lõpu seisuga 1,69 (Eesti keskmine 0,9), mis näitab, et Kiili valla elanikest siseneb vanuse tõttu järgmistel aastatel tööturule rohkem, kui sealt lahkeb. Valla eripära on suure osa tööealiste elanike töötamine väljaspool koduvalda, peamiselt Tallinnas.

Aastal 2025 oli Statistikaameti andmetel Kiili valda registreeritud 870 ettevõtet (aktsiaseltsi, osaühingut, FIE-t). Suurimad valdkonnad, mis moodustavad pea poole registreeritud ettevõtetest, olid kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus, hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite ja mootorrataste remont, ehitus ja töötlev tööstus.

Viimase rahvaloenduse (2021) andmetel töötab 61% Kiili valla elanikest Tallinnas, ainult 18% Kiili vallas, 15% mujal Harju maakonnas ning 6% mujal Eestis.

² Allikas Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, tulumaksu laekumine
<https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2026-06/Tulumaksu%20laekumine.xlsx>

Joonis 7 Kiili vallas registreeritud ettevõtted. Allikas: Statistikaamet

2.Kiili valla juhtimine

Kiili Vallavolikogus on 17 liiget ja moodustatud on neli alalist komisjoni:

- majandus- ja arengukomisjon;
- keskkonna- ja planeerimiskomisjon;
- haridus-, kultuuri-, spordi-, sotsiaal- ja kogukonnakomisjon;
- revisjonikomisjon.

Komisjonidesse kuuluvad liikmed ka väljastpoolt volikogu. Kõik olulised valla elu puudutavad strateegilised küsimused arutatakse komisjonides läbi. Volikogu korralised istungid toimuvad üks kord kuus, välja arvatud juulis. Alates 2025. aasta detsembrist on volikogu istungite läbiviimiseks kasutuses infosüsteem KOVIS. Istungitest tehakse reaalajas ülekanded, mis salvestatakse Youtube'i keskkonnas. Kehtiv Kiili valla põhimäärus on vastu võetud aastal 2021 (viimati uuendatud 2025. aasta juulis).

Kiili Vallavalitsus on kuueliikmeline. Kiili Vallavalitsuse struktuuri kuuluvad vallavanem, palgaline vallavalitsuse liige (abivallavanem) ja 33 ametikohta, millest on täidetud 30 ametikohta. Vallavalitsuse liikmetest neli kuuluvad ametnike koosseisu. Töötajad on kvalifitseeritud ja toimub järjepidev enesetäiendamine.

Ümberehituste tulemusena lahendati 2022. aastal vallamajas lühiperspektiivis ametnike töökohtadega seotud ruumiprobleem ja kaasajastati töökeskkond. Kogu hoonekompleks Nabala tee 2a on läbinud põhjaliku renoveerimise, rajatud on ventilatsioon ja uued kommunikatsioonid. Lisaks vallavalitsusele paiknevad hoones eakate päevakeskus, noortekeskus, Kunstide Kooli kunstiosakond, perearstid, hambaarst ja kogukonna psühholoog. Ligipääsetavus puuetega inimestele on tagatud kaldteede abil. Uue administratiivhoone ehitamist arengukava perioodil ette ei nähta, kuna vajadused muudes valdkondades (lasteaed, kool) on prioriteetsemad.

Kirjavahetuse ja dokumentide menetlemiseks on kasutuses Webdesktop, tavakasutajale on sellest kättesaadav dokumendiregister. Kasutuses on Kiili valla geoinfosüsteem (EVALD), kuid sellelt minnakse järk-järgult üle uuemale ja kaasaegsemale ArcGIS platvormile. Kõiki haridusvaldkonna ja osaliselt sotsiaalvaldkonna toetuseid menetletakse ja võetakse vastu elektroonilises iseteeninduskeskkonnas SPOKU. Valla jooksvat eelarvelist seisu on võimalik huvilistel jälgida valla kodulehelt. Erinevaid muid infosüsteeme ja tarkvaralisi lahendusi on valdkonniti kasutuses suur hulk (alates raamatupidamise programmidest ja lõpetades Street View-ga).

2026. aastal kaasajastatud valla koduleht www.kiilivald.ee on nii sisemiseks kui avalikkusele suunatud infokanaliks. Vallavalitsus kasutab elanikke puudutavate teadete edastamiseks ka sotsiaalmeediat (FB leht Kiili Vallavalitsus ja Instagrami leht kiilivald.ee). Kord kuus ilmub paberkandjal Kiili Leht, kus leiavad kajastamist nii ametlikud teadaanded kui valla elu olulisemad sündmused majanduse, kultuuri, spordi jt valdkondades. Ametlike teadaannete edastamine toimub ka maakonnalehes Harju Elu.

Kiili vallale kuulub kuus hallatavat asutust:

- Kiili Gümnaasium;

- Kiili Lasteaed (kuues asukoht: suur maja, väike maja, moodulmaja, Kangru maja, Kurna tee maja, Vaela maja);
- Kiili Rahvamaja;
- Kiili Kunstide Kool;
- Kiili Noortekeskus;
- Kiili Raamatukogu.

Kiili Varahalduse Sihtasutus on loodud valla ehitiste (kool, spordihoone, lasteaed, rahvamaja jne) haldamiseks ja arendamiseks. Sihtasutus tegeleb ka toitlustuse pakkumisega koolis ja lasteaias, samuti koristusteenuse tagamisega kõikides vallale kuuluvates hoonetes. Sihtasutuse administratiivpoolel töötab üheksa inimest, lisaks neile kuuluvad struktuuri kokad, köögi abitöölised, koristajad, administraatorid, spordijuht, spordirajatiste haldaja ja meistrid. Sihtasutus on ka uute hoonete ehituseks võetud laenu omanik. Kõik avalikus kasutuses olevad Kiili valla hooned (kool, lasteaia, rahvamaja, vallamaja) on sihtasutuse omanduses (välja arvatud lasteaia Kurna maja) ja vallavalitsus on neis rentnik. Lisaks on Sihtasutuse hallata sotsiaal- ja rendikorterid Kiilis ja Luigel. Sihtasutuse tulupool kujuneb vallavalitsuse sihtfinantseerimisest ja pakutavatest teenustest (kooli ja lasteaia söögiraha ning spordihoone ja rahvamaja ruumide rent).

Kiili KVH OÜ on vallas veevarustuse ja kanalisatsioonisüsteemi (ÜVK) arendajaks. 100% vallale kuuluva isemajandava äriühingu struktuuris on seitse töötajat, neist administratiivpoolel neli. Kiili KVH valdkonda kuuluv temaatika on käsitletud Kiili valla ÜVK arengukavas.

Kiili vald on Eesti Linnade ja Valdade Liidu ja Harjumaa Omavalitsuste Liidu liige. LEADER-programmis osalemiseks on vald MTÜ Nelja Valla Kogu asutajaliige.

3.Kiili valla arengustsenaariumid

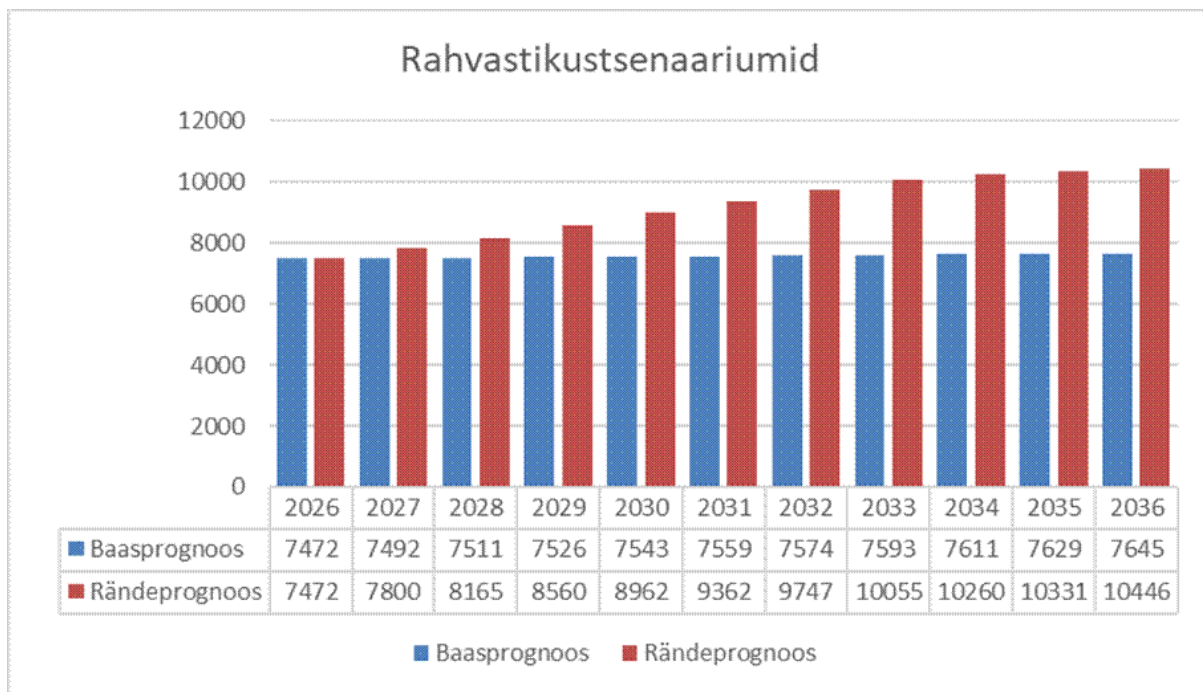
Kiili vald on Tallinna lähivald ja see on selgelt olnud peamine mõjur valla rahvastiku muutustes. Valla rahvaarv on viimase paarikümne aastaga kasvanud umbes 2300 inimeselt pea 7500 inimeseni, ehk üle kolme korra. Vallaelanike kasv on olnud tingitud ennekõike positiivsest rändeilbest.

Arengukava uuendamisel koostati kaks valla rahvastikuarengu stsenaariumi.

- Baasstsenaarium – ilma rändeta stsenaarium, mis põhineb loomulikul iibel. Baasstsenaarium ei ole tõenäoline, kuid on koostatud selleks, et oleks võimalik arvestada järgmise stsenaariumi jaoks loomuliku ja rändeilbe koosmõju.
- Rändestsenaarium, kus aastane rändesaldo on vahemikus 170-420 inimest. Keskmise elanike kasv aastas on umbes +300, vastavalt viimaste aastate rändesaldole (vt joonis 3). See stsenaarium toetub Üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ rahvastiku stsenaariumil A³, mille kohaselt rahvastik koondub peamiselt Tallinna linnaregiooni ja selle tagamaale, ränne toimub ülejäänud Eesti arvelt. Samuti mõjutab rännet valda trend, et ka Tallinna elanikud kolivad linna lähivaldadesse.

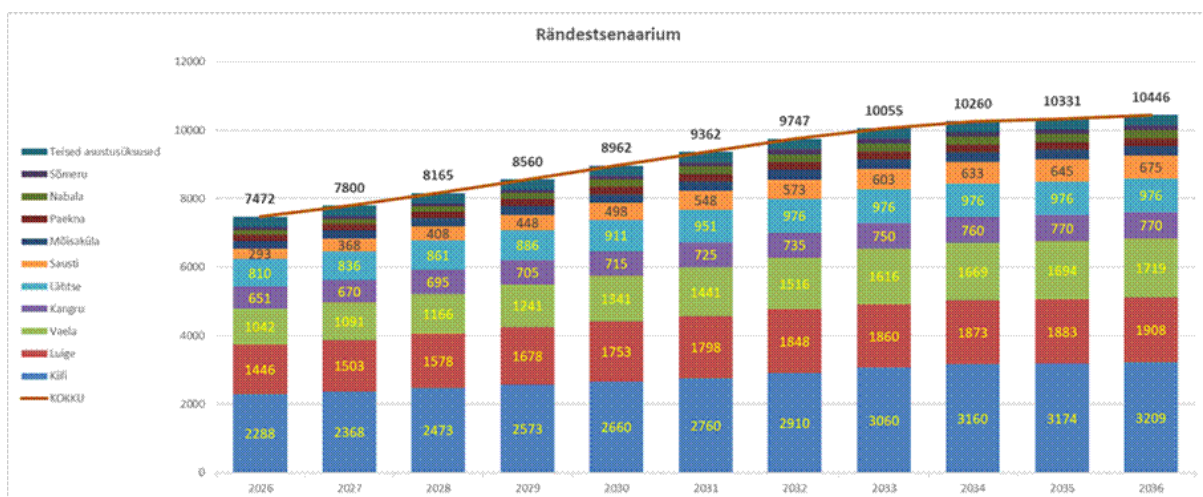
Lähtuvalt eelpool toodud suundumustest kasvab ostjate huvi kinnisvara omandamise vastu (turg on nõudluse osas soodne) ja stsenaariumis on arvestatud uusarenduste potentsiaali (eeldusel, et 90% kavandatud uusehitustest ja töösolevatest ning kinnitatud detailplaneeringutest realiseeritaks.). Stsenaarium näeb ette, et perioodil 2026-2035 võetakse kasutusse umbes 1200-1240 eluruumi ja keskmine elanike arv eluruumi kohta on 2,5 inimest. Stsenaarium eeldab ka sündivuskordaja taastumist järgneva kümne aasta jooksul praeguselt 1,2-lt 1,6-1,7-le.

³ Üleriigiline planeering „Eesti 2050“. Asustuse arengustsenaariumite koonduring. I etapp: rahvastikuprognosis. Seletuskiri. Tallinn: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, 2024., vt https://www.riigiplaneering.ee/sites/default/files/documents/2024-11/Eesti%20rahvastikuprognosis%202050_seletuskiri.pdf

Joonis 8 Kiili valla rahvastikustsenaariumid

Jooniselt nähtub, et baasstsenaariumi kohaselt kasvaks elanike arv vallas aastaks 2036 mõnevõrra (173 inimese võrra), rändestsenaariumi kohaselt oleks kasv 2974 inimese võrra. Kiili valla asustusüksuste rahvastikuarengu dünaamika on asustusüksuste kaupa erinev, seda eriti rändestsenaariumi puhul. Allpool on toodud rahvastiku muudatused asustusüksuste lõikes.

Joonis 9 Rahvastiku muutuses asustusüksuste lõikes aastale 2026-2036

Kuigi elanike arv kasvab rändeprognosis kohaselt märkimisväärselt, siis tulenevalt rahvastiku dünaamikast⁴ kasvab sündivate laste arv siiski aeglasemalt (näiteks ainult loomuliku iivet arvestades väheneks lasteaiaaeglaste laste arv vallas pea kaks korda). Haridusteenuste osas on rändestsenaariumi puhul kasv järgmine:

⁴ Järgmisel 7-10 aastal jõuab sünditusikka märkimisväärselt vähem naisi, kui praeguseni (vt ka rahvastikupüramiidi joonis 4) ning Lisa 4 „Kiili valla hariduskorralduse analüüs“.

- Sõime- ja lasteaiaaialiste laste arv kasvab 624 lapselt 791 lapseni,
- Põhikooliealiste laste maksimaalne arv vaatlusperioodil on järgmine:
 - õppeaastal 2025/26 - 1019 last
 - õppeaastal 2035/36 - 1445 last.
- Gümnaasiumiealiste noorte koguarv õppeaastal 2025/26 on 338 ning õppeaastal 2035/36 on see 491. Arvestada tuleb ka sellega, et Kiili valla noortel on võimalik kandideerida Tallinna ja teiste lähiümbruste omavalitsuste ning ka riigigümnaasiumitesse või jätkata õpet kutsehariduses.

Rändestsenaariumite mõju laste arvu kasvule on analüüsitud täpsemalt Kiili valla hariduskorralduse analüüsis ning käesoleva dokumendi peatükis “Haritud ja aktiivsed inimesed”.

Kokkuvõtvalt on rahvastiku arengutrendid Kiili valla jaoks võrreldes suure osa muu Eestiga üldiselt positiivsed: elanikkond kasvab rändeiibe arvelt, seda peamiselt tööealiste vanusegruppide osas. Kasvab ka laste ja noorte arv, mis toob endaga kaasa selle, et nii lasteaias kui ka põhihariduses tuleb laste juurdekasvust tulenevalt leida lahendusi täiendavate rühmade ja klassikomplektide mahutamiseks ja täiendava haridusteenustega seotud personali värbamiseks.

Kasvav tööelise elanikkonna osakaal suurendab valla maksutuluseid. Samas tuleb arvestada, et elanike lisandumine tõstab vajadust nii KOV-i pakutavate teenuste osas, samuti kasvab ka muude teenuste vajadus (sh perearst, vaba aja veetmine, spordi- ja liikuvustegevused), tõuseb liikluskorraldus ja muu ressursikasutus.

Lähtuvalt eeltoodud analüüsist põhineb Kiili valla kaasajastatud arengukava 2024-2035 edasiste tegevuste ja investeerimisvajaduste osas rändestsenaariumil. Antud stsenaarium on nii eelmise 15 aasta kui hetkesituatsiooni rändetrendide ja olemasoleva elanikkonna demograafiliste põhinäitajate koosmõjus kõige tõenäolisem.

4.Kiili valla visioon

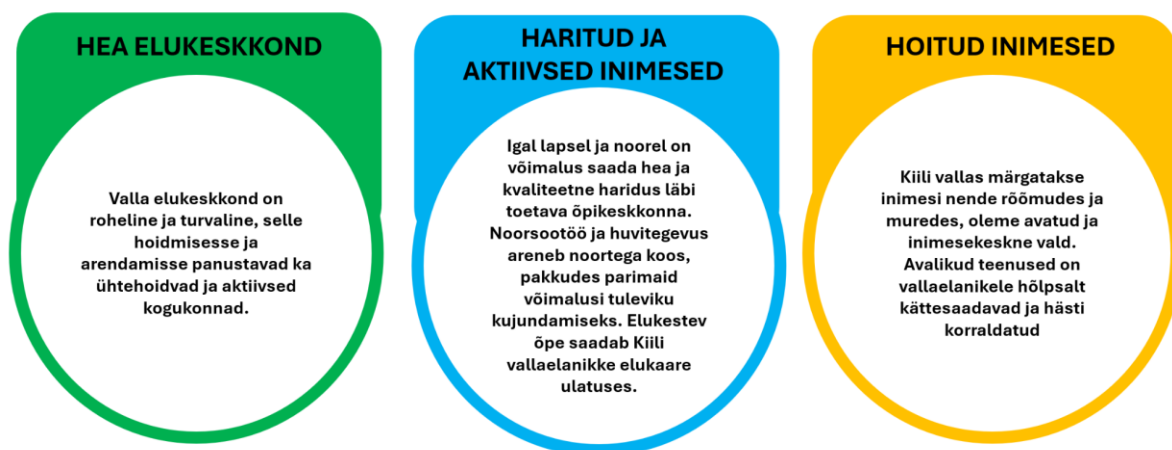
Kiili vald on koduselt koos ja hoolikalt hoitud linnalähedane maakoht.

Valla tunnuslause: **Kiili vald – kestev ja kodune!**

Arengukava seab valla sihid kolmes strateegilises valdkonnas, mis võimaldab omavahel enim seotud valdkondade väljakutseid ja vajadusi koos analüüsida, seada neile ühiseid strateegilisi eesmärgi ja vältida kavandatavate tegevuste kattuvust:

- **Hea elukeskkond** (avalik ruum, elamumajandus, maakasutus, taristu, transport ja ühenduvused, ettevõtlus, keskkonnakaitse, jäätmemajandus, vee- ja soojamajandus);
- **Haritud ja aktiivsed inimesed** (haridus, noorsootöö, kultuur, vaba aeg, sport);
- **Hoitud inimesed** (sotsiaalvaldkond, tervis, turvalisus, tervishoid, kodanikuaktiivsus ja vabaühendused).

Järgneval skeemil on kirjeldatud strateegiliste valdkondade kokkuvõtlikke üldesmärgi.

Järgnevalt on toodud iga valdkonna lähteolukord, vajadused ja väljakutsed. Peamised tegevused valdkondlike eesmärkide saavutamiseks on toodud arengukava jaotuses „Tegevuskava“.

5. Hea elukeskkond

5.1. Lähteolukord

Kiili vald asub Tallinnast lõunas, piirnedes põhjas Tallinna linna, lõunas Kose, läänes Saku ning idas Rae vallaga. Valla pindala on ainult 100,9 ruutkilomeetrit. Vald on Eesti kontekstis väga väike ja lühikeste vallasiseste vahemaadega omavalitsus. Asustumus on ebaühtlane ning elanikkonna tihedus varieerub mitmesajast elanikust ruutkilomeetril mõne üksikuni. Hajaasustuses elab Kiili vallas umbes 20% elanikkonnast.

Valla arengukava kõrval on tähtsaimaks avaliku ruumi arengu dokumendiks Kiili valla üldplaneering. Olulised on veel Harju maakonna arengustrateegia 2040+, erinevad valdkondlikud arengukavad (ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava 2016-2027, Kiili, Harku ja Saku valla ühine kliima- ja energiakava 2030, kaugküttepiirkonna soojusmajanduse arengukava 2017-2030, jäätmekava 2022-2027, sademevee majandamise kava 2026-2037, teehoiukava 2025-2035), detailplaneeringud jt dokumendid.

Maakasutus ja planeeringud

Maakatastrisse on kantud 2026 aasta mai seisuga 10087,4 hektarit maad, sellest ligi 65% on eraomandis. Riigi omandis on pea 33% maast ja munitsipaalomandis vaid 2,4%. Seega saab vald avaliku ruumi kujundamisel vahetult ise rajada uusi objekte ja lahendusi vaid piiratud ulatuses. Alljärgnevad tabelid⁵ annavad detailse ülevaate Kiili valla maa-andmetest.

Maakatastrisse kantud katastriüksused - märts 2023	Kokku
omavalitsuse pindala (ha)	10087
katastriüksuste arv (tk)	5239
katastriüksuste pindala (ha)	10087
katastrisse kantud maa (%)	100

Tabel 2 Katastrisse kantud maa

Maareformi käigus moodustatud katastriüksused tekkelugude lõikes - märts 2023	ha	%
riigi omandis	3 318,3	32,9
munitsipaalomandis	238,5	2,4
eraomandis	6530,6	64,7
KOKKU	10 088,0	100

Tabel 3 Katastriüksuste jaotus omandivormi järgi

Elamutest on Kiili vallas peamiselt eramajad (1263), lisaks vähemal määral paarismaju, ridaelamuid ja ka kortermaju.

⁵ Allikas: <https://geoportaal.maaamet.ee/est/Ruumiandmed/Maakatastri-andmed/Maakatastri-statistika-p506.html>

Olulisemad planeeringud. Avalik ruum.

Avaliku ruumi planeerimine toimub läbi Kiili valla üldplaneeringu ja selle alusel kehtestatavate detailplaneeringute. Keskusalade puhul kasutatakse lisaks detailplaneeringutele vajadusel ka visiooni loovaid avalikke konkursse. Planeeringute peamine eesmärk on tagada terviklikkus, et asumid ja asumite sees olevad objektid oleksid omavahel loogiliselt ja turvaliselt ühendatud, eelistatud peavad olema jalakäijad ja kergliiklejad ning väheoluline ei ole ka esteetiline aspekt ning esinduslikkus.

Ruumiline areng peab tagama mitmekesise ja kvaliteetse elukeskkonna, mille jaoks tuleb säilitada nii puhast looduslähedust kui tihendada olemasolevaid valla asumeid ning vältida asustuse ja ehitatud keskkonna laialivalgumist. Käesoleval hetkel on Kiili valla elanike rahulolu (veebikeskkonna minuomavalitsus.ee andmed aastast 2025) valla avalike alade, hoonete ja rajatiste arhitektuuriga ning rohealade piisavuse ja ligipääsetavusega kõrge (hindamisskaalal määratletud kui "edasijõudnud").

Arengukava 2024-2035 väljatöötamise ajal (aastal 2023) läbiviidud elanike küsitluses hindas väidet: „Kiili vallas on hea elukeskkond. Avalik ruum on hästi planeeritud.“ 10-palli skaalal⁶ hindega 10-8 35% vastanuist, hindega 7-5 45% vastanuist ning hindega 4-1 17% vastanuist (3% ei osanud hinnangut anda). Avaliku ruumi planeerimise kitsaskohaks on projekteerimistingimuste ning ehitus- ja kasutuslubade väljastamise kiirus.

Loodus ja keskkond ning selle kaitse

Kiili vald paikneb Põhja-Eesti lavamaal. Pinnamoelt on tegemist tasandikulise alaga. Valla territooriumile jääb neli suuremat sood: Sausti soo ning Saare, Manni ja Vaela rabad. Ainuke veekogu Kiili valla territooriumil on allikatest toituv Paekna paisjärv, millest saab alguse Väana jõgi. Samuti asub valla lõunaosas üks Eesti pikimaid maa-aluseid jõgesid ja ala on rikkalik allikate poolest. Valla piirides paiknevad Nabala ja Sookaera ehituslubjakivi maardlad, kus hetkel kaevandamist ei toimu. 35,9% valla pindalast moodustab mets. Loomastikust on esindatud kõik Eestis elutsevad tavapärased liigid. Keskmise haritava maa boniteet Kiili vallas oli 2021. aastal 46, mis on veidi üle Eesti ja Harjumaa keskmise.

Kiili vallas puuduvad maastikukaitsealad, osaliselt asub Kiili valla maa-alal Nabala-Tuhala looduskaitseala, mille põhiterritoorium jääb Saku, Kose ja Kohila valda. Lisaks asub vallas Saustisoo väike-konnakotka püsielupaik. Ainsaks looduskaitsealuseks üksikobjektiks on Paekna külas asuv ja oma elukaare lõpul olev pärnapuu "Mäe Niin". Valla territooriumil on registreeritud 132⁷ kaitsealuse liigi leiukohta,. Vallas paikneb ka seitse ürglooduse raamatu objekti. Natura 2000 võrgustikku kuuluvaid alasid valla territooriumile ei jää.

Kiili valla lõunaosa läbib RMK Peraküla-Aegviidu matkarada, mille lõkkekoht koos varjualuse ja muu selle juurde kuuluvaga asub Saarte raba soosaarel. Rada ise kulgeb piki Pirita jõge ja Angerja oja kallast ning suundub läbi Kiili valla lõunaosa külade Saku vallast Kose valda.

Rohevõrgustikud

⁶ Vastajatel paluti hinnata väidet skaalal 1-10, kus 1 - ei nõustu üldse ja 10 - olen täiesti nõus.

⁷ Keskkonnaportaali,

https://register.keskkonnaportaali.ee/register/search?objectType=PROTECTED_SPECIES_LOCALITY&status=kinnitatud&adsOid=OV03779929

Kiili valla rohevõrgustik hõlmab rohelist ruumi ehk rohetaristut tervikuna - looduslikke ja poollooduslikke alasid.⁸ Rohevõrgustiku analüüs Kiili valla näitel⁹ kirjeldab valla rohevõrgustiku olukorda ja toob välja ettepanekud kaitstavate alade ja maakasutuse hõlmatuse, puhkealade, rohekoridoride jt rohevõrgustiku osade kohta.

Kiili valla avalikus ruumis on hetkel piisavalt palju kõrghaljastust, mis on kasulik nii keskkonna olukorda silmas pidades kui valla esteetilist üldmuljet arvestades. Oluline on edaspidiste arenduste käigus kõrghaljastus säilitada, sh asendusistutusega. Pargialad paiknevad asumites ebaühtlaselt. Pargialade arendamisel ja kujundamisel tuleb läbi mõelda erinevate liikujate huvid (lapsed, vanemaealised, sportlikud liikujad jt), haljastus võiks olla looduslikult mitmekesine, et elusloodus seal samuti elupaigad leiaks. Arengukava 2024-2035 väljatöötamise ajal läbiviidud elanike küsitluses töid elanikud vabades vastustes välja mure, et valda kolitakse seetõttu, et tegu on roheline ja mõnusa maalähedase keskkonnaga, kuid arenduste juurdekasv on viinud rohealade vähenemiseni.

Õhukvaliteet on vallas hea, sh maanteede ääres ja tööstusaladel. Registreeritud on seitse paikset, vähese mõjuga õhusaaste allikat, mis õhukvaliteeti ei mõjuta. Ka elanikkonna rahulolu välisõhu kvaliteediga on väga hea, minuomavalitsus.ee andmetel hinne vähemalt 4 skaalal 1-5¹⁰.

Peamine müraallikas on autoliiklus. Liiklusrästast lähtuvalt on kriitilisemad piirkonnad eelkõige suure liiklusköormusega maanteede äärde jäävad alad. Suurem on liiklusrästas ka ringtee ja suuremate riigimaanteede ääres, samuti suuremate arenduste piires. Kuigi müra ja selle leevendamine ei ole Kiili vallas võtmeküsimus, tuleb analüüsida müratõkete rajamist vajaduspõhiselt. Müra piirnorme ületavate maanteelõikude puhul teeb vallavalitsus Transpordiametile ettepanekuid müraleevendusmeetmete kasutuselevõtuks. Tööstusaladel on müra normide piires. Elanikkonna rahulolu mürataseme ja välisõhu kvaliteediga on keskmine (hinne vähemalt 3,5 skaalal 1-5)¹¹.

Jäätmemajandus

Jäätmekäitlust reguleerib Kiili valla jäätmehoolduseeskiri ja heakorraeeskiri. Samuti on vallal koostatud jäätmekava, mis annab ülevaate jäätmehoolduse hetkeolukorrast ja seab jäätmekäitluse edasised eesmärgid.

Kiili vald on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga¹². Omavalitsus on määranud jäätmeveo piirkonna, jäätmeveo teenustasu piirmäärad ja jäätmeveo tüüptingimused ning on korraldanud avaliku konkursi jäätmevedaja leidmiseks. Elanike rahulolu jäätmeveo korraldusega on väga hea (minuomavalitsus.ee andmetel). Kiili valla jäätmeteket ja selle käitlemist aastatel 2020-2024¹³ kirjeldab järgmine tabel, mis tugineb riiklikule jäätmetatistikale (tonnides):

⁸ https://kiilivald.ee/sites/default/files/documents/2026-06/Kiili_valla_YP_KSH_aruanne_20110217.pdf lk 4

⁹ <https://storymaps.arcgis.com/stories/31c3b30f0f2847c3b5e0631a82f132fe>

¹⁰ Keskkond ja kliima/ Tulemuslikkus/Elanike rahulolu välisõhu kvaliteediga/

¹¹ <https://minuomavalitsus.ee/kov/kiili-vald>, Keskkond ja kliima/ Tulemuslikkus/Elanike rahulolu müratasemega/

¹² <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/403052022012?leiaKehtiv>

¹³ <https://keskkonnaportaal.ee/et/teemad/jaatmed-ja-ringmajandus/jaatmed/statistiline-ulevaade>

Aasta	Koguteke (sh kogutud)	Saadud kodumaj apidamis telt	Transport sisse	Taaskasutat ud	Määratle mata käitlemin e	Transport välja
2020	3836,215	-	16685,273	16903,13	135,112	3610,323
2021	6657,917	3902,837	14867,68	15164,053	50,74	4309,61
2022	80356,396	1856,296	2913,804	7951,032	5,864	77309,078
2023	37993,005	3624,889	679,134	1098,884	4,930	37572,520
2024	9839,005	2323,791	188564,347	193051,507	1,865	5345,980

Tabel 4 Jäätmete teke ja käitlemine (kõik jäätmeliigid) Kiili vallas aastatel 2020-2024

Kiili vallas korraldab jäätmeveo teenuse osutamist alates 01.06.2023 AS Eesti Keskkonnateenused. Korraldatud jäätmeveoga on Kiili vallas hõlmatud kuus jäätmeliiki: segaolmejäätmed, suurjäätmed, biolagunevad aia- ja haljastujäätmed, paber ja kartong, segapakend ning biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed

Jäätmete liigiti kogumise soodustamiseks on valla territooriumile paigaldatud avalikud pakendikonteinerid, samuti patareikastid kauplustes, kasutatud koduelektroonika äraandmise võimalus (konteiner) ja mõnes kohas ka riidepunkti konteinerid. Vallal on Tallinna linnaga leping, mille alusel saavad valla elanike registris olevad vallaelanikud kasutada Pääsküla ja Rahumäe jäätmejaama ja viia sinna tasuta mitmeid jäätmeliike ning samuti ära anda ohtlikke ja muid korraldatud jäätmeveoga mittehõlmatud jäätmeliike. Regulaarselt korraldatakse ohtlike jäätmete (sh eterniidi), lehtklaasi ja vajadusel tekstiilijäätmete kogumisringe. Jäätmehoolduse arendamist käsitletakse põhjalikumalt Kiili valla jäätmekavas 2022-2027¹⁴.

Kiili vallas tekkivad jäätmekogused on arvestades nii piirkonna elanike arvu kui ka ettevõtlust Eesti keskmisele tasemel. Segaolmejäätmete kogus elaniku kohta ajas vähenenud, seoses liigiti kogumise edendamisega. Pidevalt kasvav elanike arv aga annab põhjust arvata, et järgnevatel aastatel jäätmete hulk suureneb. Vajalik on suurendada jäätmete ringlussevõtu osakaalu ja aidata kaasa riigi poolt seatud sihttasemetele saavutamisele, mille eelduseks on liigiti kogumise soodustamine k.a selle tekkekohal (soodustada jäätmete tekkekohal kohtkogumist ja sorteerimist, mis tagab puhtamad ja kvaliteetsemad jäätmed nende üleandmisel jäätmevedajale) ja järjepideva teadlikkuse tõstmise.

	2026	2030	2035
Elanike arv (sh rändeproгноos)	7472	8962	10331
Olmejäätmete kogus (tonnides) ¹⁵	2802	3361	3874

¹⁴ Vt allmärkus 12

¹⁵ Aluseks on võetud keskmine olmejäätmete kogus 375 kg/aastas, allikas: <https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/keskkond/jaatmed-ja-ringmajandus>

Pakendijäätmete kogus (tonnides) ¹⁶	1121	1344	1550
--	------	------	------

Tabel 5 Prognoseeritud jäätmetekke kogused Kiili vallas aastatel 2025, 2030 ja 2035

Jäätmekäitlusteenuste paremaks kättesaadavuseks ja jäätmete liigiti kogumise edendamiseks kavandab vald oma jäätmejaama rajamist, sealhulgas sobiva asukoha määramist ja investeeringute kavandamist.

Teedevõrk ja tänavavalgustus, transport ja liikuvus

Teedevõrk on vallasiseselt hästi välja kujunenud. Kiili valda läbivateks peamisteks liiklussoonteks on riigile kuuluvad põhimaantee Tallinna ringtee 3,2 km, tugimaantee Tallinn-Rapla-Türi 5,85 km ja kõrvalmaanteed Kurna-Tuhala 17,1 km, Tõdva-Nabala 6,8 km, Sausti-Kiili 5,1 km ning Lähtse-Paekna 4,1 km ulatuses.

Kohalikke teid (maanteed, tänavad, kergliiklus- ja kõnniteed) on vallas kokku 117,27 km, millest 67% (ehk 78,74) km on mustkattega teed.

Teekatete seisukord	km
Teed kokku (km), sh	133,61
katteta	46,0,1
kattega	87,6
kattega teede osatähtsus	65,7%

Tabel 6 Teekatete seisukord Kiili vallas Allikas: Teeregister, seisuga 01.01.2026

Elanike rahulolu sõiduteedega on minuomavalitsus.ee andmetel „eeskujulik“, rahulolu jalgrattaga ja jalgsi liikumise võimaluste osas praktiliselt „eeskujulik“. Kaugus valla keskuseks olevast Kiili alevist on kõikjalt vallast kuni kümme kilomeetrit, mis tagab hea teenuste kättesaadavuse erinevate liikumisviisidega. Olulise koormusega kruusateed on valdavas osas mustkatte alla viidud ja see protsess jätkub sõltuvalt vajadustest ja toimuvatest arengutest. Suurem osa avalikus kasutuses olevaid teelõike on valla omanduses, kuid leidub ka üksikuid probleemseid olukordi.

Vallasisene liikumine ja ühendus Tallinnaga toimub peamiselt isiklikku sõiduautot kasutades. Kiili valla elanikud on keskmisest autolembesemad - igapäevaselt sihtkohta jõudmiseks kasutab autot 83% ja autosid on keskmiselt 1,7 leibkonna kohta, mis on Harju maakonna üks kõrgematest näitajatest.

Kiili vallal puudub hetkel raudteeühendus, kuid piirkonda kavandatakse Rail Balticu raudtee infrastruktuuriga seotud kohaliku rongiliikluse võimalust, sealhulgas Luige piirkonna peatuse arendamise kaudu. Tegemist on riikliku taristuarendusega, mille asukoha ja tehnilised lahendused on seotud keeruka ruumilise ja julgeolekulise kontekstiga, sh Kaitseväge Männiku harjutusvälja lähedus. Peatuse ja selle teenindusala täpne asukoht, ligipääsud ja ruumiline lahendus on planeerimisfaasis. Ligipääsude kavandamine ja taristuühenduste lahendamine on koostööprotsesside raames, sealhulgas Transpordiameti ja teiste osapoolte tegevustes.

¹⁶ Aluseks on võetud keskmine pakendijäätmete kogus 150 kg/aastas, allikas <https://ejhk.ee/uudised/artikkel?id=39&title=8-tahelepanekut-jaatmestatistikast>

Seoses Rail Balticu ehitusega valmib 2026. aastal uus kahetasandiline mahukas liiklussõlm Kangru aleviku juures. Sellega viiakse maanteeliiklus alevikust kaugemale ning leeveneb täna kohati norme ületav müraprobleem, samuti muutub väljapääs alevikust sujuvamaks.

Kergliiklusteed (sh nii ametlikult liigitatavad kui muud suurest autoliiklusest eraldatud teed) katavad peamisi piirkondi Kiili vallas ning võrgustikku võib pidada küllalt heaks. Kergliiklusvõrgustiku arendamine Kiili vallas toimub eesmärgiga tagada turvalised ja katkematud ühendused Kiili keskuse ning suuremate asulate (sh Sausti ja Nabala) vahel ning soodustada kestlikku liikumist. Eesmärk on kujundada sidus ja ohutu kergliiklusvõrgustik. Kiili valla kergteed moodustavad ühtse terviku nii Tallinna, Rae kui Saku suunal ning seda võib pidada ka põhjuseks, miks jalgratast kasutatakse vallas liikumiseks pisut sagedamini, kui Harjumaal keskmiselt. Tulevikuühendustest on realistlikud Opmani tee, Lähtse-Nabala ja Kiili-Sausti, Valli tee lõigud. Kergliiklusteede võrgustiku arendamisel lähtutakse ennekõike põhimõttest, et valla keskus oleks võimalikult hästi ligipääsetav (oluline nii laste ohutuks ja mugavaks koolijõudmiseks, täiskasvanutele rattaga tööl käimiseks, sportimis- ja vaba aja veetmise võimaluste parandamiseks) aga tähtis on ka vallasisese ringliikluse põhimõte. Kui valla põhjapiirkonnas on tiheasutustusalades kergteed, tihe bussiliiklus ja lühemad vahemaad, siis valla lõunapiirkonnas on jalgsi ja jalgrattaga liikujate jaoks vallakeskuse teenused elanikele täna raskemini kättesaadavad. Kiili vald arendab kergliiklejatele turvaliste jalgrattaparkimisvõimaluste loomist ühistranspordipeatustes, et toetada kergliikumise ja ühistranspordi kombineeritud kasutamist. Jalgrattaparklate arendamisel lähtutakse peatuste kasutusintensiivsusest ning tagatakse lahenduste järjepidev ja võrgustikupõhine arendamine.

Ühenduvus Tallinnaga on hea ka ühistranspordi kasutajatel (kokku päevas 47 väljumist). Minuomavalitsus.ee andmetel on ühistranspordi kättesaadavuse indeks kõrgem kui 3 skaalal 1-4¹⁷. Suurem osa valla elanikest elab bussipeatusest kuni poole kilomeetri kaugusel, mis on väga hea ligipääsetavus. Ühistranspordi kasutajate arv vallas on aasta-aastalt järjest tõusnud, ent kaugeltki mitte samas tempos, kui elanike arv piirkonnas. Ühistranspordi madalat populaarsust selgitab ühest küljest auto eelistamine mugavuse ja privaatsuse põhjustel, kuid mõjuteguriks on kindlasti ka asjaolu, et sõitjal tuleb sihtpunkti saamiseks enamasti ümber istuda, sest buss ei vii otse sihtkohta, kuhu inimestel tegelikult on tarvis jõuda (Tallinnas erinevad linnaosad). Hoolimata sellest on elanike rahulolu ühistranspordiga – „keskmine“¹⁸.

Transpordivaldkonna kõige suurem väljakutse ongi valglinnastumisest ja inimeste mugavusest tingitud autostumise vähendamine ning kergliiklusvahendite ning jalgsi liikumise osakaalu suurendamine. Ühistranspordi planeerimisel tuleb leida lahendus kuidas tagada uute tõmbekeskuste vahelised kombineeritud ühendused - uued elamualad, erinevad tööstus- ja äripargid (Kurnas), Jüri riigigümnaasium jne.

Tänavavalgustussüsteemid on suuremas osas rekonstrueeritud ja tiheasustuse piirkondades on tänavavalgustus välja ehitatud, välja arvatud AÜ Luna ning Viljandi mnt (riigimaantee) lõik Luige alevikus. LED valgustitega tänavavalgustuse osakaal on 99% Valgustatud on ka enamik kergteelõikusi.

¹⁷ <https://minuomavalitsus.ee/kov/kiili-vald>, Liikuvus/ Kättesaadavus ja kaasamine/ Ühistranspordi kättesaadavus

¹⁸ <https://minuomavalitsus.ee/kov/kiili-vald>, Liikuvus/ Tulemuslikkus/ Elanike rahulolu ühistranspordiga

Veemajandus

Hüdrogeoloogilistest ja geoloogilistest tingimustest tulenevalt asub Kiili vald valdavalt nõrgalt kaitstud põhjaveega aladel. Põhjavesi on vaieldamatult üks tähtsamaid Kiili maapõueressursse, mis on peamine joogiveeallikas nii ettevõtluses kui olmes. Kiili vallale on eraldatud põhjavee ressurss, mille varud on kinnitatud aastani kuni 2030. Vastavate lubadega on eraldatud põhjaveeressurss kahest maapõuekihist, kuid arenduste liiga kiire lisandumise korral võib tekkida probleeme vee kättesaadavusega, kuna vaba veeressursi varu ei pruugi ole piisav. Koostöös teiste Harjumaa valdadega on alustatud põhjavee varude uuringuga. Veevarustuse tagamine lisanduva asustuse ja ettevõtluse tarbeks toimub vastavalt valla ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni kavale, sh liigvete ärajuhtimine. Täiendava veevarustuse loomiseks ning heitveekoguste üle andmiseks on Kiili vallal võimalik liituda Tallinna linna ühisveevärgiga, mis eeldab vajalikke investeeringuid ühenduspunkti loomiseks.

Hajaasustuses kasutatakse veevarustuseks nii puurkaeve kui salvkaeve. Keskkonnaregistri andmetel on Kiili vallas märkimisväärne hulk puurkaeve, millest enamik on kasutusel olmevee ning osaliselt ka tehniliste ja soojusenergia lahenduste (nt maaküte) jaoks. Viimastel aastatel on puurkaevude arv valla territooriumil kasvanud, mis on seotud eelkõige uute elamualade arendamise ja alternatiivsete energialahenduste (sh maaküte) kasutuselevõetuga. See viitab põhjavee kasutuse kasvavale survele ning vajadusele jätkata selle säästliku kasutamise jälgimist ja planeerimist.

Joogivee kvaliteet Kiili vallas vastab Terviseameti kehtestatud nõuetele.¹⁹ Elanike vee ühiktarbimine ööpäevas on 0,097m³ ning prognoosi kohaselt püsib see tasemel 0,1 m³ järgmise kümne aasta jooksul. Samal ajal müüdud vee maht kasvab prognooside kohaselt oluliselt, seniselt 216 920 m³ -lt (2022) 353 733 m³ -ni (2034).

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni eest vastutab kommunaalettevõtte Kiili KVH OÜ. Kiili valla hõlmatus ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga on kõrge. Kiili KVH määratud tegevuspiirkondadeks on Kiili alev, Luige ja Kangru alevikud, Nabala, Lähtse (Rätsepa elamupiirkond), Vaela, Mõisaküla ja Paekna külad. Neis on või on sinna projekteeritud Kiili KVH OÜ-le kuuluvad ÜVK-rajatised. Piirkondades elab kokku ligi 70% Kiili valla elanikest. Kiili KVH hallata on kokku kümme puurkaevu ning kolm reoveepuhastit, lisaks nendega seotud ühisveevärgi ja -kanalisatsioonitorustik. Suurtes pumplates on tagatud varustuskindlus, sh vajadusel ka autonoomne elektritoide. 2025 mais alustati ja 2026 lõpetati Paekna ühisveevärgi rekonstrueerimistööd. Valdkonna täpsemad arengusuunad on sätestatud Kiili valla ÜVK arengukavas.

Reoveekogumisalasid on valla territooriumil kokku kuus. Kiili valla ühiskanalisatsiooniga kokku kogutav reovesi suunatakse läbi Kangru reoveemöödusõlme täies ulatuses Tallinna ühiskanalisatsiooni. Olemasolev transiitsüsteemi võimsus tagab kogu valla olmereovee suunamise Tallinna ühiskanalisatsiooni. Praeguse elanikkonna kasvu ja kogutarbimise prognoosiga ei ületata Tallinnasse suunatavat reovee lepingulist kogust 2000m³/päevas. Kiili valla territooriumil olevate peapumplate-survetorude võimsus on piisav ka oluliselt suurema

¹⁹ [Avalikud andmed: Terviseamet](#)

vooluhulga edastamiseks.²⁰ Kiili valla heitveest vastab 100% kõigile veeloaga kehtestatud nõuetele²¹.

Probleeme esineb mõnedes hajaasustusega piirkondades, kus asuvad vanemad hooned ja kus reovee puhastamise ja ärajuhtimissüsteem puudub või ei vasta nõuetele.²² Uuemates hajaasustuse hoonetes kogutakse reovesi põhiliselt kogumismahutitesse, mida tühjendatakse vastavate ettevõtete poolt. Üksikute juhtudel on välja ehitatud väikepuhastid. Aasta aastalt on elanike ja ehitajate huvi väikepuhastite kasutamise vastu suurenenud. Kuna reovee ebapiisav käitlemine võib avaldada negatiivset mõju piirkonna looduskeskkonnale ja tarbitava vee kvaliteedile on oluline reoveesüsteemide korrasoleku kontrollimine ning nõuetele mittevastavate süsteemide asendamine keskkonnohutamise lahendustega.

Sademevee ärajuhtimine on lahendatud valla territooriumil erinevalt²³. Sademeveesüsteemi osadeks on valdavalt okupatsiooniperioodil rajatud kraavid, truubid ja põllumajanduslikud drenaažid, millele on lisandunud osade uute elamuarendusalade sademevee kanalisatsioon ja drenaaž. Hinnanguliselt 90% valla pinnaveest voolab Vääna jõkke ja 10% Kurna ojasse.

Endiselt on vallas piirkondi, kus sademeveesüsteem vajab korrastamist, uue rajamist või puudub üldse. Nende arendamine toimub vastavalt sademevee majandamise kavale 2026-2037. Seega on vajalik olemasolevate sademeveesüsteemide korrastamine ja uute rajamine arvestades säästvate ja looduslähedaste lahendustega, sh tehniliste lahenduste kavandamine ka sademevee taaskasutuseks vajaduspõhiselt. Samuti tuleb arvestada ja kohaneda olukorraga, kus teatud perioodidel ja piirkondades ongi sademevett rohkem kui eesvoolud vastu jõuavad võtta.

Sooja- ja energiamajandus

Kiili valla elektrivarustus on hästi tagatud, võimsusi on piisavalt ja lisanduvad kodumajapidamised ei tekita võrguettevõttele probleemi. Liinid on ringistatud ja katkestuste korral on neid võimalik ümber lülitada, sh tegi Elektrilevi 2023. aastal täiendavaid investeeringuid võimsuste suurendamiseks Kiili alevi tööstusala piirkonnas.

Kiili valla ainuke kaugkütte piirkond on Kiili alevis ja see hõlmab korrusmaju, kooli, lasteaeda, rahvamaja, vallamaja ja veel mõnda üksikut hoonet. Soojatootmise eest vastutab N.R. Energy OÜ, kellele kuuluvad ka trassid. Katlamaja on 2014. a renoveeritud ja töötab hakkepuidul ja varuvariandina ka põlevkiviõlil. Soojatrassid on uued, renoveeritud aastatel 2020-2021.

2025. aastal tarbisid Kiili vallavalitsuse hallatavad hooned kokku 2910 MWh energiat. Suurimad energiatarbijad on Kiili Gümnaasium ja spordihall, mis tarbisid kokku 1512 MWh energiat. See moodustas 52% hoonete summaarsest energiakasutusest. Katlamaja projekteeritud võimsus on suurem, kui tänane tarbimine ning seetõttu oleks oluline leida sellele uusi kliente.

²⁰ [Kiili valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava-Riigi Teataja](#)

²¹ <https://minuomavalitsus.ee/kov/kiili-vald>, Elamu- ja kommunaalmajandus/ Veemajandus/ Kättesaadavus ja tulemuslikkus/ Heitvee puhastamisnäitajad vastavad keskkonnakaitse nõuetele/

²² https://kiilivald.ee/sites/default/files/documents/2026-06/Kiili_valla_YP_KSH_aruanne_20110217.pdf lk 42

²³ Kiili valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2023-2034
<https://www.riigiteataja.ee/et/akt/406072023026?leiaKehtiv>

Lisaks kaugküttesoojusele toodetakse Kiili vallas ka elektrienergiat. 2022. aasta märtsi seisuga oli elektrivõrguga ühendatud 1018 kW päikeseelektrijaamasid.²⁴ Munitsipaalhoonetest on ainus elektritootmisvõimsus (päikeseпарк võimsusega umbes 50 kW) Vaela lasteaia katusel. Kasvava elanikkonna tingimustes võib oodata olulist energiatarbimise suurenemist vallas.

Hoonetele on väljastatud 440 energiamärgist, kuid ligikaudu 87% protsendile hoonetest ei ole seda tehtud, mille tõttu on nende seisukorra hindamine keeruline.²⁵ Vanemate hoonete energiatõhusus on tõenäoliselt madal tulenevalt ehitiste vanusest ja aastakümnete tagustest ehitusmeetoditest. Hooned, millele on väljastatud energiamärgis, on Kiili vallas enamjaolt energiatõhusad (A - 123, B - 130, C - 109, D - 61, E -11, F -6). C-klassi energiamärgisega on üle poole munitsipaalomandis hoonetest.

Taastuenergialahendused on Kiili vallas kasutusel vähesel määral. Vastavalt Kiili valla üldplaneeringule puuduvad Kiili vallas tuuleenergia arendamiseks sobilikud piirkonnad.²⁶ Võimalikud alad paiknevad vastu Saku valda Sookaera külas ja vastu Rae valda Mõisakülas, kuid nende pindala on väga väike, mis teeb arendamise majanduslikult ebaotstarbekaks.

5.2. Väljakutsed ja vajadused

- Uue üldplaneeringu koostamine viiakse lõpuni eesmärgiga kujundada Kiili valla ruumilise arengu terviknägemus ning suunata asustuse arengut kompaktsete ja toimivate keskuste tihendamisele, vältides põhjendamata haja-alastumist ja linnastumise laialivalgumist.
- Ruumilise arengu suunamisel lähtutakse põhimõttest, et uued arendused peavad olema kooskõlas valla teenusvõimekuse ja taristu arendamisega, sealhulgas haridus-, sotsiaal- ja tehnilise taristu piisavuse ning arenguvajadusega. Detailplaneeringute menetlemisel arvestatakse arenduste mõju valla teenuskoormusele ning seotakse need avaliku taristu arendamise ja kaasrahastamise põhimõtetega. Kujundada terviklahenduseks Kiili valla avaliku ruumi silmapaistvad osad.
- Planeeritavate uute taristuprojektide ja uusarendustega peab olema tagatud hea keskkonnaseisundi ja looduslähedase kvaliteetse elukeskkonna säilitamine (sh kõrghaljastus, liigirikkus jne).
- Suure liikluskoormuse või strateegilise tähtsusega kohalikud teed tuleb viia mustkatte alla ning koostöös Transpordiametiga parandatakse jätkuvalt liikluslahendusi valda läbivatel riigimaanteedel.
- Võetakse suund avalikus kasutuses olevate erateede omandiküsimuste lahendamisele eesmärgiga tagada nende avalik kasutus ja vältida juurdepääsupiiranguid.
- Kergliiklusvõrgustikku arendatakse terviklikult, et tagada turvalised ja sidusad ühendused Kiili keskuse ning suuremate asumite vahel ning soodustada kestlikku liikumist.
- Ühistransporti kasutatavate vallaelanike arv on jätkuvalt väike. Võetakse suund vallaelanike teadlikkuse tõstmiseks ja ühistranspordi kohta käiva info kättesaadavuse parandamiseks.

²⁴ *Ibid.*, lk 20

²⁵ *Ibid.*, lk 18

²⁶ [Üldplaneering | Kiili vald](#) seletuskiri, lk 42

- Tänavavalgustuse arendamisel viiakse lõpule tiheasustusalade valgustuse uuendamine ning jätkatakse energiatõhusate (LED) lahenduste kasutuselevõttu ning kergliiklusteede (sh Kangru-Vaela kergteelõik) valgustuse parandamist.
- Jäätmekäitluse korraldus vajab jätkuvat arendamist, jäätmete liigiti kogumise teadlikkuse tõstmist ning jäätmete taaskasutusse ja ringlusse suunamise suurendamist. Tänapäevaste pakendikonteinerite kaudu vastuvõetavate jäätmete liikide valik ei ole piisav ning jäätmete ringlusse suunamine vajab täiendavat arendamist. Elanikele on jäätmejaamade teenus tagatud koostöös Tallinnaga, kuid jäätmekäitlusteenuste paremaks kättesaadavuseks ja jäätmete liigiti kogumise edendamiseks kavandab vald oma jäätmejaama rajamist, sealhulgas sobiva asukoha määramist ja investeeringute kavandamist.
- Kiili valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kavas (2023-2034) ettenähtud tegevuste ja investeeringute elluviimine, sh veevarustuse tagamine lisanduva asustuse ja ettevõtluse tarbeks, põhjavee säästlik kasutamine ja sademevee tõhusam kasutuselevõtt. ÜVK seaduse kohaselt tuleb vallas koostada sademevee arengukava.
- Sademeveesüsteemide hoolduse ja rekonstrueerimise planeerimine ning arendamine, sh olemasolevate süsteemide korrastamine ja uute rajamine, lähtudes valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavast ning selles sätestatud sademeveesüsteemide arendamise põhimõtetest. Sademevee lahenduste kavandamisel lähtutakse säästlike ja looduslähedaste lahenduste eelistamisest ning vajaduspõhiselt kaalutakse sademevee taaskasutuse võimalusi.
- Tagada energiatõhusa ja vähese keskkonnamõjuga soojusvarustuse areng, sealhulgas kaugküttevõrgu arendamine piirkondades, kus see on tehniliselt ja majanduslikult põhjendatud. Kaugkütte võimaluste laiendamine vastavalt valdkonna arengukavale.
- Kiili valla geoinfosüsteemi (GIS) edasiarendamine ja kasutamise süvendamine vallavalitsuse tööprotsessides, sh planeeringute, tehnovõrkude, teede ja kommunaaltööde valdkonnas. Fookuses on andmete kvaliteedi ja ajakohasuse parandamine ning GIS-i parem sidustamine erinevate tööprotsesside ja infosüsteemidega.
- Kiili valla aktiivne kaasamine EstLink 3 planeerimis- ja kavandamisprotsessidesse, et tagada kohalike huvide arvestamine ning võimalike mõjude leevendamine valla elukeskkonnale ja taristule.

5.3. Valdkonna alaeesmärgid

- **Maakasutus ja planeeringud:** Kiili vallas kehtestatud planeeringud arvestavad valla üldisi arenguvõimalusi ja -suundumusi ning väliskeskkonnast johtuvaid piiranguid. Detailplaneeringutes on läbimõeldult tagatud kliimakindluse saavutamine. Aastal 2035 on Kiili vald jätkuvalt mõnus ja meeldiva elukeskkonnaga omavalitsus. Uute elamualade detailplaneeringute menetlemisel hinnatakse nende mõju valla teenuskoormusele, sealhulgas haridus-, sotsiaal-, liikumis- ja taristuteenustele (lasteaiad, koolid, huviharidus, sport, transport, ühisveevärk ja kanalisatsioon). Eesmärk on tagada, et planeeringute elluviimine oleks kooskõlas valla teenusvõimekuse ja arendamise võimekusega ning võimaldaks hinnata kaasnevaid kulusid ja investeerimisvajadusi.
- **Loodus ja keskkond ning selle kaitse:** kõrghaljastuse ja rohevööndite säilitamine.
- **Jäätmekäitlus:** Kiili vallas on jäätmekäitlus korraldatud vastavalt kehtivatele nõuetele jäätmete kogumise, käitlemise ja taaskasutamise lõikes. Jäätmete ladestamine on

vähenenud, ja suurenenud on jäätmete taaskasutus, sealhulgas tänu elanike kasvanud teadlikkusele ja paranenud jäätmekäitlustaristule. Vallas on alustatud jäätmejaama rajamisega.

- **Ühistransport:** vallaelanikud kasutavad ühistransporti senisest rohkem.
- **Teedevõrk ja tänavavalgustus:** Kiili valla teehoiukavas ettenähtud tegevused on ellu viidud. Valda läbivad teed on turvalised, liikluslahendused asjakohased ja olulised kohalikud teed on muudetud tolmuvaaks. Valla kergliiklusteed moodustavad terviku ja võimaldavad sujuvat ja ohutut liikumist asumitest valla keskusesse ja asumite vahel. Tiheasustuse teed ja tänavad ning kergliiklusteed on valgustatud LED-valgustitega.
- **Veemajandus ja ÜVK:** Kiili vallas on tarbijatele tagatud kvaliteetne joogi- ja tarbevesi ning tiheasustuses ÜVK ja -kanalisatsioon. ÜVK ja kanalisatsiooni toimimise tagamiseks on ellu viidud valdkonna arengukavas ettenähtud tegevusi. Veekasutus on säästlik ning sademevee juhtimisel ja käitlemisel lähtutakse järjest enam looduslähedastest ja kestlikest lahendustest. Veemajanduse arendamisel on fookuses koostöö AS-ga Tallinna Vesi süsteemiga liitumise suunal ning põhjaveevarude jätkusuutlikkuse hindamine.
- **Soojustaristu ja energiamajandus:** munitsipaalomandis hoonete energiatõhusus paraneb järk-järgult, sh suureneb C-klassi või parema energiamärgisega hoonete osakaal tänu rekonstrueerimisele ja energiatõhususe tõstmise meetmetele. Fossiilkütustel põhinevate küttesüsteemide asendamisel eelistatakse keskkonnasõbralikke ja energiatõhusaid lahendusi vastavalt tehnilisele ja majanduslikule otstarbekusele. Vallavalitsuse transpordi ja avaliku ruumi arendamisel soodustatakse madala heitega sõidukite kasutamist ning elektrisõidukite laadimisvõrgustiku arendamist jätkatakse vastavalt nõudluse kasvule.

6. Haritud ja aktiivsed inimesed

6.1. Lähteolukord

Kiili vallas elab seisuga 01.01.2026. aastal vanuses 0-18 kokku 2150 last (29% valla kogu elanikkonnast). Detailsem ülevaade Kiili vallas elavate laste ja noorte hariduses osalemisest on toodud järgnevas tabelis.

	Lasteaed			Põhikool			Gümnaasiumi -ealised
	kuni 2-aastased	3-5 aastased	6-7 aastased	1. kooliaste	2. kooliaste	3. kooliaste	
Laste arv	134	373	117	378	329	312	338
Kiili valla õppeasutustes õpib:	93	361	102	333	289	289	118
Kiili valla lapsed teiste KOV-de lasteaedades	4	23	20				

Teiste KOV-de üldhariduskoolides õppijad				32	36	49	167
--	--	--	--	----	----	----	-----

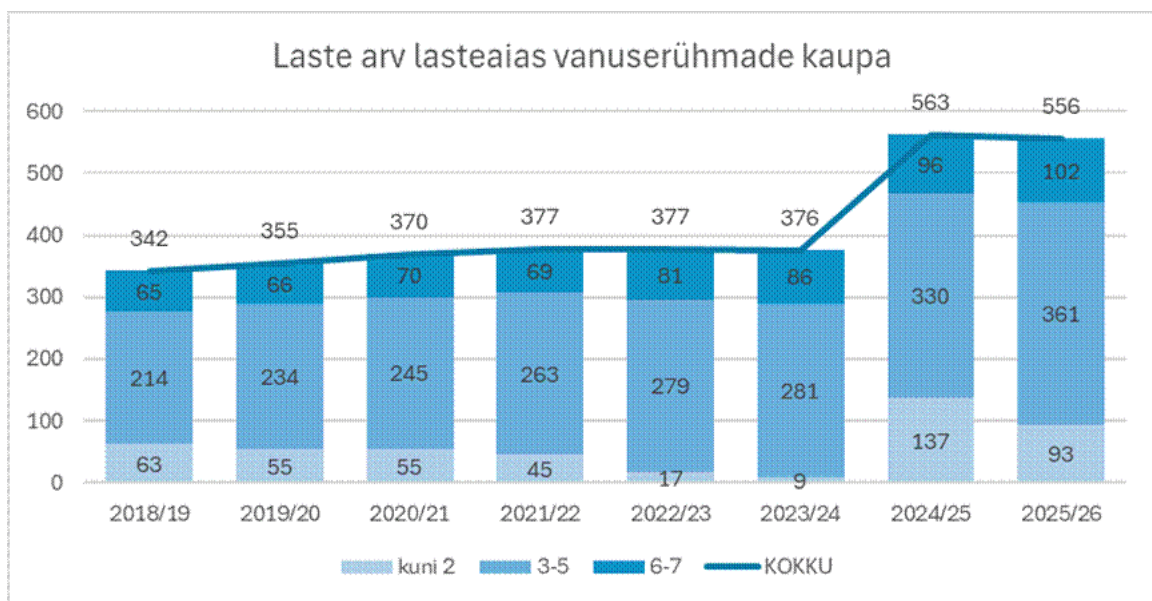
Tabel 7 Kiili valla lapsed ja noored õppeasutustes. Allikas: Kiili vald

Valdav enamus Kiili vallas haridust omandavatest lastest ja noortest (kõikide haridustasemetega ja kooliastmete lõikes) on Kiili valla elanikud. Vähesel arvul õpib Kiili valla haridusasutustes õpilasi ka teistest omavalitsustest. Kiili valla õpilastest õpib hinnanguliselt 20% teistes omavalitsustes, peamiselt Tallinnas.

Alusharidus

Kiili vallas pakub alusharidust Kiili Lasteaed, mis paikneb kuues erinevas hoones: suur maja aadressil Lootuse 4 (Kiili), moodulmaja aadressil Lootuse 5 (Kiili), väike maja aadressil Lasteaia 26 (Kiili), Kurna maja aadressil Kurna tee 9 (Kiili), Kangru maja aadressil Kullerkupu 10 (Kangru), Vaela maja aadressil Pärnaõie tee 2 (Vaela). Lasteaia ruumid on kõikides hoonetes heas seisukorras ja õpikeskkond kvaliteetne. Lasteaed eristub paljudest teistest lasteaedadest basseini olemasoluga, mis võimaldab lastel saada treeneri käe all esmased oskused vees käitumiseks.

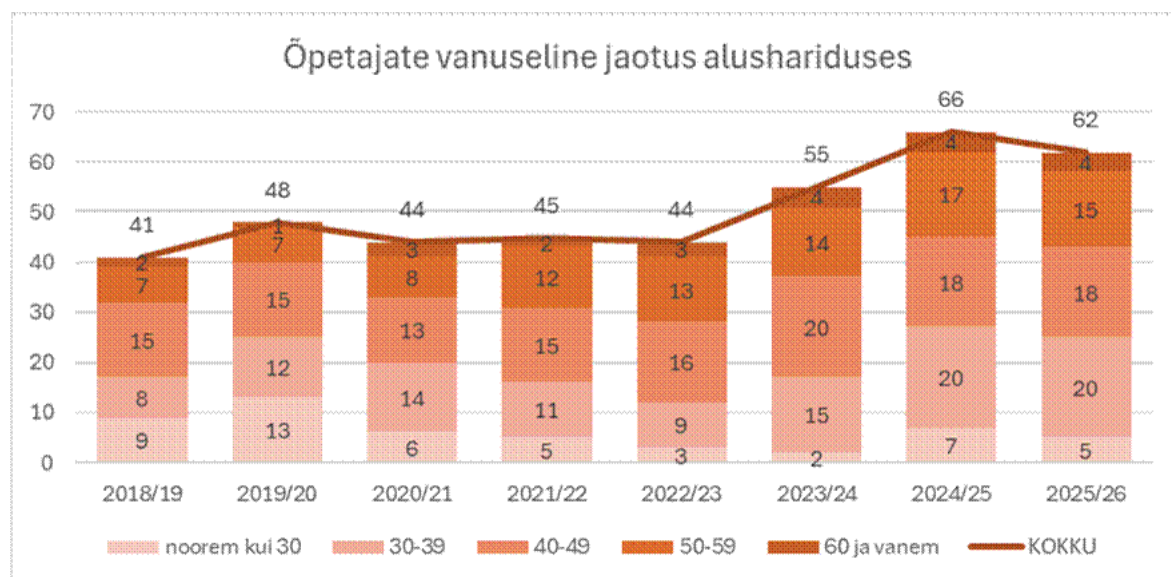
Õppeaastal 2025/26 õpib lasteaia kokku 556 last, avatud on 34 rühma. 2018/19 õppeaastaga võrreldes on tänaseks laste arv lasteaia kasvanud 63% ning rühmade arv 18-lt 34-le rühmale. Lasteaia järjekorras on 2026/2027 õppeaasta alguse seisuga 232 Kiili valla last. Nendest 137 on alla 1,5-aastased, 56 last valla poolt toetatud teenusel erinevates eralasteaedades ja -hoidudes, 18 last teiste omavalitsuste munitsipaallasteaedades ja ülejäänud saavad koduse lapse toetust. Lasteaia kohtade kasvu alates 2024/25. õppeaastast tõi kaasa Kurna ja Vaela lasteaiamajade valmimine ning 2026/2027 õppeaastal avatakse veel üks täiendav rühm Kurna majas.

Joonis 12 Laste arv Kiili Lasteaias. Allikas: Haridussilm

Kiili Lasteaias on õppeaastal 2025/2026 kokku 62 õpetajat, neist 52 vastavad kehtestatud kvalifikatsiooninõuetele (84%), mis on mõnevõrra kõrgem Eesti keskmisest. Lastevanemate

hinnangul (iga-aastane rahuloluküsitlus) on lasteaia meeskond professionaalne, pädev ja sõbralik. Kiili Lasteaias töötab enamus rühmasid kahe õpetaja ja õpetaja abi süsteemis (19 rühma töötavad 2+1 ja 15 rühma töötavad 1+2 süsteemis). Üha enam tuleb mõelda tasakaalu leidmisele õpetajate tööajas- ja korralduses, mis tähendab ennekõike õpetajate kattuva tööaja paremat tagamist. Suurem täiskasvanute arv töös lastega aitab kaasa individuaalsemale lähenemisele õppetöös.

Joonis 13 Õpetajate vanuseline jaotus Kiili Lasteaias. Allikas Haridussilm

Lasteaiaõpetajate vanuseline koosseis on tasapisi vananemas: 50-aastaste ja vanemate õpetajate osakaal on kasvutrendis ning nooremate, kui 30-aastaste õpetajate osakaal muutunud üsna madalaks. Selle trendi jätkudes kasvab tasapisi ka pensionile minejate arv ning tuleb olla valmis täiendavateks personaliotsinguteks. Samas võib elanike arvu kasv kaasa tuua ka võimaluse, et vastava kvalifikatsiooniga elanike arv vallas kasvab ja õpetajad leitakse hõlpsasti.

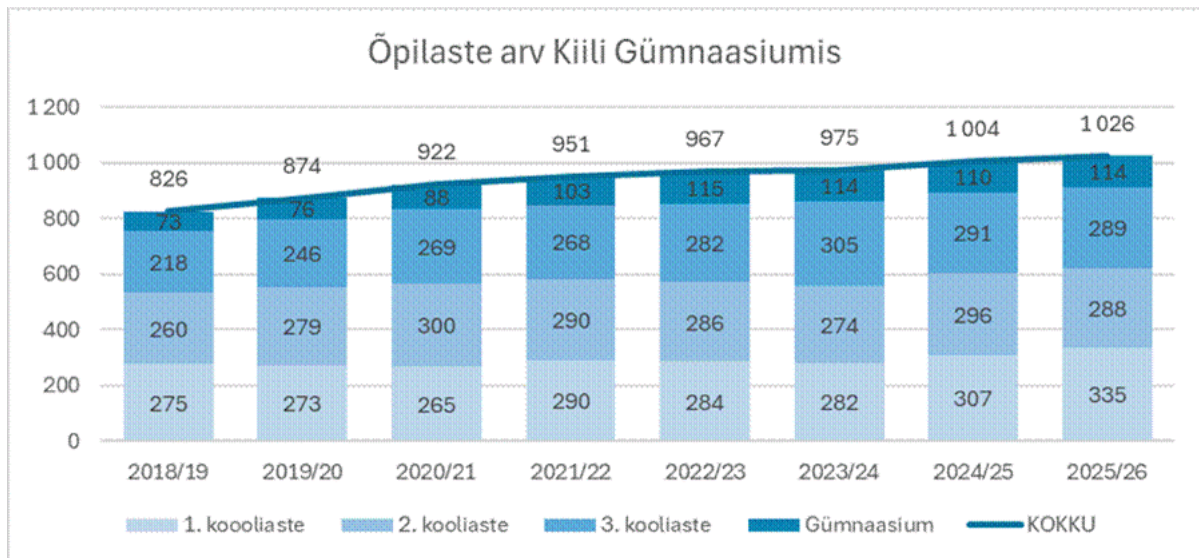
Erivajadustega lastele on lasteaias loodud tegevustuba, kus lastega tegeleb eripedagoog. Olemas on kõik vajalikud tugiteenused (logopeed, eripedagoog-logopeed, eripedagoog, tervishoiutöötaja), kuid nende ressursist napib. Laste erisustega on arvestatud nii palju, kui võimalik (sh rühmade suuruse moodustamise osas). Lisaks on osad erivajadustega lapsed rühmas tugiisikuga.

Üldharidus

Üldharidust pakub Kiili vallas Kiili Gümnaasium. Õppeaastal 2025/26 õpib Kiili Gümnaasiumis kokku 1026 õpilast. Nagu alltoodud jooniselt nähtub, on õpilaste arv viimase viie õppeaastaga kasvanud 75 õpilase võrra (8%). Märgatav kasv on toimunud pea kõigis kooliastmetes, välja arvatud teises kooliastmes kus see on jäänud enam-vähem samale tasemele. Kõige tuntavama hüppe on teinud õpilaste arv esimeses. kooliastmes (kasv võrreldes viie aasta taguse ajaga 16%), mille mõjul hakkab peatselt taas kasvama ka teises kooliastmes õppivate laste arv.

Kiili Gümnaasiumil on väga tugev side kohaliku kogukonnaga, sest peaaegu kõik valla lapsed (umbes 95%) alustavad oma kooliteed koduvalla koolis. Keskhariduse omandamiseks on

tulenevalt Tallinna lähedusest ja väga heast ühistranspordi ühendusest põhikooli lõpetajail palju erinevaid võimalusi, mistõttu umbes 30% jätkab õpinguid linnakoolides ning umbes 50% Kiili Gümnaasiumis.

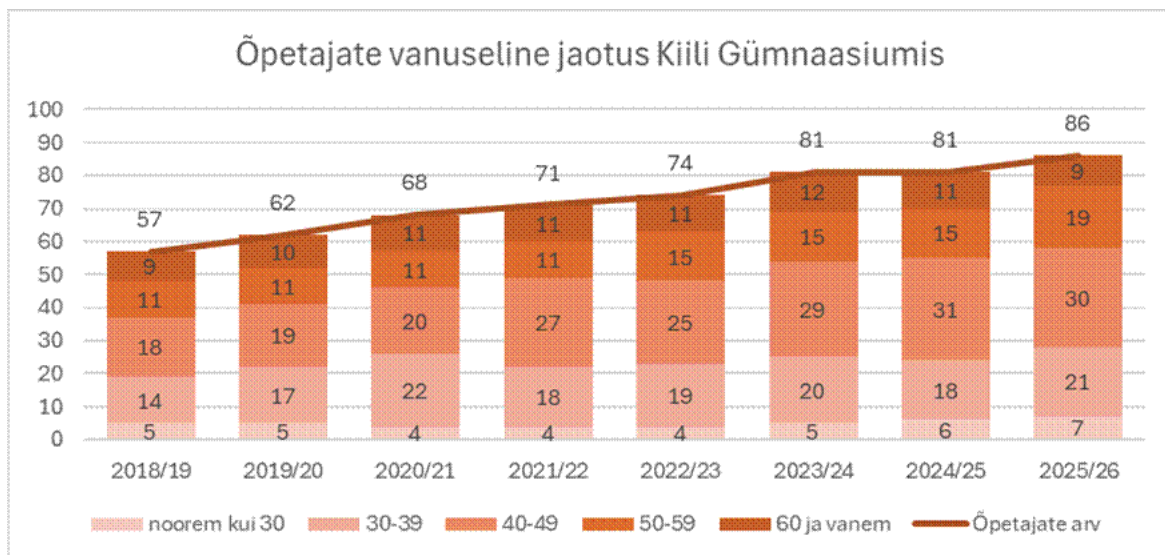

Joonis 14 Õpilaste arv Kiili Gümnaasiumis. Allikas: Haridussilm

Gümnaasiumis on kaks õppesuunda – riigikaitse suund ning meedia- ja disainisuund. Koolis on hästi välja arendatud erivajadusega laste tugisüsteem (eripedagoogid, psühholoog, sotsiaalpedagoog, abiõpetajad). Hariduslike erivajadustega lastele on koolis loodud väikeklassid, kuid vallas on puudu kompetentsist ja taristust, mis võimaldaks läbi viia õpet toimetuleku- ja hooldusõpet vajavatele lastele. Vajadus oleks spetsiaalse lasteaed-kooli järele, mille juurde kuulub ka rehabilitatsioonikeskus.

Gümnaasiumi ruumid on heas seisukorras ja õpikeskkond kvaliteetne. Praeguseks on gümnaasiumi hooned saavutanud oma füüsilise piiri õppurite mahutavuse osas. Arvestades Kiili alevi geograafiliselt kesket asukohta vallas, valla demograafilisi ja teisi arengusuundumusi on mõistlik arendada praeguse Kiili Gümnaasiumi baasil välja vallaülene üld- ja huviharidust võimaldav hariduslinnak. 2023. aasta kevadel arengukava koostamise käigus korraldatud avalikel aruteludel väljendasid paljud elanikud selgelt ootust, et kooli gümnaasiumiosa säiliks ja seda arendatakse edasi.

Õppeaastal 2025/26 on Kiili Gümnaasiumis 86 õpetajat, kellest 67 vastab kvalifikatsiooninõuetele. Õpetajate arv on kasvanud sünkroonis õpilaste arvuga ning vanuseline jaotus on viimastel aastatel püsinud võrdlemisi stabiilne. Siiani on uute erialaõpetajate leidmisega toime tulnud, kuid arvestades seda, et järjest suurem hulk õpetajaid jõuab vanaduspensionini ikka ja omavalitsused (eriti Tallinnas ja Harjumaal) konkureerivad teravalt uute õpetajate värbamisel, siis muutub see edaspidi järjest keerukamaks. Samas võib elanike arvu kasv kaasa tuua ka võimaluse, et vastava kvalifikatsiooniga elanike arv vallas kasvab ja õpetajad leitakse hõlpsasti. Mõistlik on, et vald panustab lasteaia- ja kooliõpetajate kutsequalifikatsiooni omandamise toetamisse.

Joonis 15 Õpetajate vanuseline jaotus Kiili Gümnaasiumis. Allikas: Haridussilm

Kõikides haridusastmetes on konkurents teiste omavalitsustega kvalifitseeritud ja motiveeritud õpetajate osas, mida võimendab Tallinna lähedus. Hoolimata sellest on hetkel Kiili valla haridusasutused mehitatud piisava arvu pedagoogidega ja nende vanuse põhjal võib eeldada, et ka aastal 2035 on valla lasteaia ja gümnaasiumis piisavalt õpetajaid.

Kiili Gümnaasiumi pakutav haridus on hea, rahul on nii õpilased kui õpetajad. Põhikooli õpilaste õpitulemused on head või väga head, kooliga ollakse rahul ja õppetöö katkestajaid on vähe. Gümnaasiumiõpilaste õpitulemused on enamasti paremad Eesti keskmisest. Haridustee jätkajate ja kõrghariduseni jõudnute osakaal on samuti suurem riigi keskmisest. Kiili Gümnaasiumi õppetase võimaldab lapsel tulevikus hästi hakkama saada, õpetajad on Eesti keskmisest rahulolevamad oma tööga (sh koormus, palk, maine), samuti on kõrge lapsevanemate rahulolu.

Kiili Gümnaasiumi baasil kavandatakse multifunktsionaalse hariduslinnaku väljaarendamist, mis võimaldab haridus-, huviharidus- ja kogukonnategevuste integreeritud korraldamist. Hariduslinnaku ja olemasoleva taristu riskasutuse põhimõtete rakendamiseks on vajalikud täiendavad kokkulepped ja ruumilahenduste täpsustamine.

Huviharidus ja -tegevus

Kiili vallas tegutseb vallavalitsuse pidada oleva huvikoolina Kiili Kunstide Kool, kus saab kuni täisealiseks saamiseni või keskkooli lõpetamiseni õppida nii muusikat kui kunsti. Muusikaosakonnas on avatud õppekavad kaheteistkümnel erialal.

Lisaks huviharidusele on Kiili vallas välja kujunenud huvitegevuse valik. Enim saavad lapsed ja noored tegeleda spordiga, sh tantsuga, samuti erineva käelise tegevusega. Kindlasti on olulisel kohal ka loodus- ja täppisteaduste valdkond, mis toetab laste uudishimu ja tehnoloogiaalaseid teadmisi. Huvitegevust pakutakse ka lasteaialastele. Hetkel toimuvad huviringid koolimajas (sh spordihallis) ja lasteaia, Kiili Kunstide Kooli ja rahvamaja ruumides ning noortekeskuses. Vald toetab iga-aastaselt huvitegevuse pakkujaid, eesmärgiga võimaldada lastele teenuse kättesaadavus koduvallas.

Õppeaastal 2025/26 osaleb Kiili Kunstide Kooli huvikooli tegevustes kokku 238 last. Kiili vallas tegutseb kümme spordiklubi ja -ühingut, kes pakuvad noortele erinevaid sportimisvõimalusi ja keda vald täiendavalt toetab omavahenditest. 82% Kiili valla noortest osaleb huvihariduses ning-tegevustes.

Kuigi huvihariduse ja -tegevuste valik Kiili vallas on märkimisväärselt lai, ei ole Tallinna linna lähivallana asjakohane eeldada, et kõik huvihariduse ja -tegevuse võimalused on vallas loodud. Tallinna linnas ja Rae vallas on sarnaselt Kiilile erinevaid ja väga heal tasemel huvihariduse pakkujaid, mistõttu on otstarbekam pakkuda peredele rahalist tuge osavõtutasude osaliseks kompenseerimiseks²⁷.

Noorsootöö

Kiili Valla Noortekeskus (Nabala tee 2a, Kiili) pakub erinevaid vaba aja veetmise võimalusi kõigile 7-26 aastastele noortele. Keskuses on ruumid ühistevõistlusteks, saal trennide ja suuremate ürituste läbiviimiseks, piljardiruum ja üks huvitegevuste klass. Noortekeskuses napib võimalusi individuaalseks- ja grupivestlusteks. Noortekeskuse koosseisu kuuluvad juhataja ja 2,5 noorsootöötaja ametikohta.

Noortekeskuses toimuvad igapäevaselt tantsutrennid ja huviringid, iganädalaselt erinevaid üritused noortele. Suvel toimuvad laagrid ja Kiili Õpilasmalev. Keskus on avatud viiel päeval nädalas ja lisaks igapäevasele tööle korraldatakse ka erinevaid noorteüritusi (laste sünnipäevad, õpilasmalev) ja projekte. Nädalavahetuseti on võimalus ruume rentida laste sünnipäevadeks. Noortekeskuse külastatavus on ühes kuus keskmiselt 1000 noort. Kiili Valla Noortekeskus on Eesti ANK liige aastast 2017.

Kultuur

Kiili valla ajaloo- ja kultuuripärand on mõõdukas. Muinasmälestistest on Kiili vallas esindatud lohukivid, asulakohad, kalmed ja pelgupaigad. Ainuke valla territooriumil paiknev sakraalehtis on Paekna külas asuv Nabala vennastekoguduse palvemaja, mis on ehedaks talupojaarhitektuuri näiteks. Valla toel on hoone saanud värskenduse ja seda saab koostöös vennastekogudusega kasutada ka sobivate kontsertide/ürituste vms korraldamise paigana.

Ajaloolistest hoonetest paikneb valla territooriumil veel kaks mõisa – Sausti ja Nabala - mis mõlemad on eraomanduses, kuid pakuvad rendivõimalust ürituste pidamiseks. Ajaloolistest militaariohjustidest on esindatud Peeter Suure Merekindluse rajatised. Seega on pärandil põhinev valla turismipotentsiaal tagasihoidlik.

Kiilis asuvad valla rahvamaja ja raamatukogu, millele mõlemale on lähiaastatel plaanis koostada arengukavad. Kiili raamatukogu on vallaelanike seas jätkuvalt populaarne. Kasutajate ja külastajate arv on kerges kasvutrendis. Raamatute tellimiseks ja tagastamiseks kasutatakse lisaks raamatukappe, mis asuvad raamatukogu ees ja Luige Keskuse juures. Toimub koostöö kooli ja lasteaiaga, korraldatakse näitusi, kohtumisi kirjanike, illustraatorite ja teiste külalisesinejatega, viiakse läbi õppetunde, lastelaupäevakuid ja suvelugemisvõistlust. Raamatukogus töötab koduloo-uurija, kes kogub, uurib ja säilitab valla ajalugu. Kohaliku

²⁷ Kõik valla lapsed, kes osalevad väljaspoole valda huvitegevuses (va munitsipaalhuvikoolid) saavad taotleda 150 eurot kalendriaastas toetust, mis on mõeldud osavõtutasude osaliseks kompenseerimiseks.

ajaloo tutvustamiseks luuakse Kiili valla Virtuaalmuuseum, mida on kavandatud avalikustada 2027. aastal

Kiili Rahvamajas korraldatakse üritusi erinevatele sihtgruppidele, toimuvad kinoseansid ja teatrietendused. Majas on võimalused täiskasvanute huvitegevuseks, tegutsevad mitmed huviringid. Hoones tegutseb ka Kiili Kunstide Kool. Rahvamaja on renoveeritud ja tehniliselt kaasajastatud, kuid ei vasta mahult ja ruumilahendusest kasvavatele vajadustele. Kultuuri- ja kogukonnategevuse paremaks korraldamiseks nähakse ette rahvamaja funktsioonide osaline integreerimine kavandatavasse hariduslinnakusse ning ruumide riskasutuse arendamine. Samuti on kavas renoveerida ja võtta Kogukonnamajana kasutusse Kiilis (Nabala tee 14) asuv hoone

Kultuurivaldkonna huvitegevust ja pärimuskultuuri edendatakse lisaks Kiili Rahvamajale ka lasteaedade ruumides Kiilis, Kangrus ja Vaelas, Vaela Koostöökeskuses ning Nabala palvemajas. 2026. aastal töötab Harjumaa Pärimuskeskus oma tegevuse Luigele. Vallas tegutsevad aktiivselt rahvatantsu- ja koorikollektiivid, kes osalevad järjepidevalt laulu- ja tantsupeo protsessis. 2025. aasta laulu- ja tantsupeol „Iseoma“ osales Kiili vallast kokku 243 lauljat ja tantsijat. Mitmetes Kiili valla asumites on toimivad külakogukonnad, kus aktiivsete vallaelanike eestvedamisel viiakse läbi kohvikute-, küla- ja perepäevi, korraldatakse spordi- ja temaatilisi üritusi, kontserte.

Kiili valla kultuurielu arengut mõjutab Tallinna lähedus, mis ühest küljest kahandab kultuuriteenuste tarbijate arvu vallas. Teisalt muudab see valla kultuurielu värvikaks ja mitmekesiseks, meelitades sündmustele külastajaid, esinejaid ja koostööpartnereid ka pealinnast. Ürituste ja tegevuste teavitamine on vallas süsteemselt korraldatud Kiili valla kodulehe, sotsiaalmeediakanalite ning kiilikalender.ee kaudu. Täiendavalt kasutatakse vallamaja ja rahvamaja ekraane ning välireklaami. Infovahetuse arendamiseks on plaanis küladesse paigaldada uued infostendid, millel on lisaks kultuuriteavitusele ka kriisiinfo edastamise roll. Samuti on vaja arendada erasektori ja kogukondade/külade kaasamist ja nende vahelist koostööd. Elanikkonna kaasamisel suureneb kohaliku elu väärtustamine ning kodukoha identiteet.

Sport

Kiili vallas on mitmekülgsed sportimis- ja liikumisharrastuse võimalused. Lisaks Kiili Spordihallile on viimastel aastatel valda lisandunud mitmeid erasektori sporditeenuse pakkujaid – Beach44 Luige rannahall, 24/7Fitness jõusaalid ning FV Tennis Kiili tennise- ja padelikeskus. Vallas on ka erinevad välisportimise võimalused (korvpalli- ja võrkpalliplatsid, terviserajad, jalgpalli- ja tenniseväljakud jms). Kiili Gümnaasiumi juures saab tasuta rentida tennise mängimiseks vajalikku varustust nutikast rendikapist.

Vallal on koostöölepingud kümne spordiklubi ja -ühinguga (sh jalgpall, korvpall, pesapall, sulgpall, võrkpall, kergejõustik, karate, taipoks, tennis ja judo). Sportimisvõimaluste mitmekesisust toetab Kiili valla lähedus Tallinnale ja Rae vallale. Hoolimata sellest on Kiili Spordihalli võimalused elanikkonna kasvades väga piiratud. Vallas puudub ujula.

Kokku on Spordiregistri andmetel vallas 1721 registreeritud erinevate spordialade harrastaja, mis on kolme aastaga rohkem kui kahekordistunud. Spordiharrastus on peamiselt harrastusspordi tasemel.

Spordiala	Harrast ajaid kokku	Mehi kokk u	Naisi kokk u	Täiskasvan uid kokku	Täiskasva nud mehi	Täiskasva nud naisi	Noor i kokk u	Poiss e	Tüdruku id
Jalgpall	114	112	2	0	0	0	114	112	2
Judo	31	30	1	0	0	0	31	30	1
Kergejõustik	55	32	23	0	0	0	55	32	23
Koroona ja novus	30	22	8	30	22	8	0	0	0
Korvpall	120	120	0	20	20	0	100	100	0
Kulturism ja fitness	550	220	330	450	200	250	100	20	80
Laskesport	1	1	0	1	1	0	0	0	0
Lauatennis	10	10	0	10	10	0	0	0	0
Lennusport	2	2	0	2	2	0	0	0	0
Mootorratta sport	25	22	3	5	4	1	20	18	2
Muay thai	80	45	35	55	22	33	25	23	2
Muud spordialad	7	0	7	0	0	0	7	0	7
Padel	114	43	71	83	27	56	31	16	15
Pesapall	33	32	1	15	15	0	18	17	1
Ratsasport	2	0	2	1	0	1	1	0	1
Rulluisutamine	145	25	120	0	0	0	145	25	120
Sulgpall	36	17	19	0	0	0	36	17	19
Tantsusport	43	21	22	20	10	10	23	11	12
Tennis	87	42	45	28	9	19	59	33	26
Tervisejooks ja -kõnd	12	6	6	10	4	6	2	2	0
Uisutamine	3	1	2	2	1	1	1	0	1
Veeremängud	25	15	10	25	15	10	0	0	0
Võimlemine	35	0	35	0	0	0	35	0	35
Võrkpall	161	65	96	49	27	22	112	38	74
Kokku	1721	883	838	806	389	417	915	494	421

Tabel 8: Registreeritud harrastajate arv Kiili vallas (jooksev info seisuga 18.06.2026). Allikas: spordiregister

6.2. Väljakutsed ja vajadused

Kasvav elanikkond suurendab vajadust lasteaiakohtade, täiendavate õpetajate ning tugispetsialistide järele.

- Kiili Gümnaasiumi hoone on saavutanud oma füüsilise mahutavuse piiri ja praegune ruumilahendus ei vasta valla haridusvajadustele (sh ruumide riskasutuse võimaldamine), vajalik on koolikohtade juurde loomine juba lähiajal.
- Lasteaia- ja kooliõpetajate kutsekvalifikatsiooni omandamise toetamine.
- Leida koostöökohti teiste lähimavalitsustega, et luua võimalusi rehabilitatsioonikeskuse loomiseks (HEV lastele).

- Noorte vanuses 15+ kaasamine noorsootöösse ja nende aktiivsuse tõstmine, sh noortevolikogu käivitamine.
- Vallaelanike liikumisaktiivsus ja spordiga tegelemine võiks olla parem.
- Kiili valla sporditaristu ei vasta kasvava elanikkonna vajadustele. Kiili Spordihalli võimalused on ammendumas ning lisaks puudub vallas ujula, täismõõtmetes kunstmuruväljak ning tervisespordi taristu (sh pikemad terviserajad).
- Kiili Rahvamajale ja Kiili Raamatukogule tuleb koostada arengukavad, et kavandada nende edasist arengut ja tegevussuundi.
- Arendada välja valla Kogukonnamaja (Kiilis, Nabala tee 14)
- Koostöö jätkamine valdkonnas tegutsevate mittetulundusühingutega
- Euroopa ja muude toetusfondide rahade kasutamine vallaelanike kultuuri- ja spordielu rikastamiseks ja heaolu parendamiseks.

6.3. Valdonna alaeesmärgid

- Valla haridusasutustes on vajalikul arvul kohti valla lastele ja õpilastele. Haridus on innovaatiline, traditsioone hoidev ja looduslähedane ning arvestab lapse eripäraga.
- Valla haridusasutused on mehitatud vajaliku arvu pädevate õpetajate ja tugispetsialistidega.
- Kiili Gümnaasiumi baasil arendatakse multifunktsionaalset hariduslinnakut, mis võimaldab haridus-, huviharidus- ja elukestva õppe tegevuste integreeritud korraldamist. Hariduslinna arendamisel lähtutakse paindlikust ja etapiviisilisest ruumiarendusest ning ühtse arhitektuurse terviku põhimõttest. Taristu on kavandatud riskasutuseks (Kiili Kunstide Kool, muu huviharidus ja -tegevus, elukestev õpe), mis leevendab osade valdkondade senist ruumipuudust ja tegevusvõimaluste piiratust.
- Huviharidus ja -tegevused on võimalikult mitmekesised, vastavad õpilaste ootustele ja on kättesaadavad.
- Noorsootöö on kaasav (sh panustatakse rohkem noorte omaalgatusele) ja pakutavad võimalused mitmekülgsed (rahvusvaheline noorsootöö, noorte projektid, mobiilne noorsootöö), korraldatud on tõhus koostöö kõigi haridusasutustega ja käivitatud noortevolikogu.
- Läbi on viidud vanusegrupi 15+ noortele suunatud tegevuste analüüs.
- Juhindudes "Eesti spordipoliitika põhialustest aastani 2030²⁸" on kaks kolmandikku elanikkonnast aktiivselt hõivatud liikumise ja spordiga ning sporditaristu on kõigile kättesaadav. Sporditaristu arendamisel näeme ette uue mitmeotstarbelise spordihoone rajamist ning välispordirajatiste (sh kunstmuruväljak ja terviserajad) arendamist vastavalt elanike vajadusele.
- Rahvamaja suuremate ja pidulikumate ürituste funktsioonide võimalikku integreerimist kavandatavasse multifunktsionaalsesse hariduslinnakusse analüüsitakse ning hinnatakse selle teostatavust, ruumivajadust ja toimetumust.
- Koostöös ettevõtjate ja Kiili Ettevõtjate Liiduga arendatakse kohaliku ettevõtluskeskkonda, et soodustada kõrgema lisandväärtusega töökohtade loomist ning tugevdada seost kohaliku tööjõu ja ettevõtete vahel. Vallavalitsus toetab ettevõtluse arengut läbi regulaarse koostöö, ettevõtjate kaasamise ning hea ettevõtluskeskkonna kujundamise.

²⁸ [Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030-Riigi Teataja](#)

7. Hoitud inimesed

7.1. Hetkeolukord

Sotsiaalvaldkond

Vanusegrupis 65 ja vanemad elab Kiili vallas 01.04.2026. aasta seisuga kokku 759 inimest (u 10% valla kogu elanikkonnast). Sotsiaalkindlustusameti andmetel oli Kiili vallas 2026. juulikuu lõpu seisuga 211 puudega inimest, sh lapsi 34, tööelisi 91 ning eakaid 86. Nendest sügava puudega inimesi on 21, raske puudega inimesi 95 ja keskmise puudega inimesi 95. Erivajadustega inimeste arv on viimastel aastatel pigem isegi vähenenud võrreldes eelnevate aastatega.

Sotsiaalkindlustusameti andmetel saab Kiili vallas erinevat liiki pensioni 2026. aasta juulikuu seisuga kokku 876 inimest, sh 36 toitjakaotuspensioniga saajat. Keskmise vanaduspension on Kiili vallas 942 eurot ja töötavaid pensionäre elab vallas 2026. aasta jaanuarikuu seisuga 231.

Kiili vallas kasvas kolme- ja enamalapseliste perede arv aastaid järjest, suurenedes 87 perelt (2021. aastal) 176 pereni 2023. aasta alguseks. Pärast seda on kolme- ja enamalapseliste perede arv aga vähenenud ning 2026. aasta juunikuus on selliseid peresid 130. Seega on varasem kasvutrend viimastel kolmel aastatel pöördunud languseks.

Sotsiaaltoetuste taotlejate arv on Kiili vallas üsna väike. Riikliku toimetulekutoetuse saajate arv on vallas olnud aastaid praktiliselt olematu (0-3 leibkonda). 2025. aasta lõpu seisuga sai toimetulekutoetust Kiili vallas 1-2 leibkonda ja ühekordset sotsiaaltoetust valla eelarvest seoses raske majandusliku olukorraga sai 27 inimest/leibkonda.

Sotsiaalkaitse sihtgruppide kaasatus nendega seotud probleemide ennetamisele ja lahendamisele on olnud aktiivses arengus. Kiili valda loodi 2024. aasta novembris vanemaealiste nõukogu ning Kiili Noortekeskuses tegutseb noorteaktiiv. Sihtrühmade aktiivne kaasamine tugevdab kogukonna sidusust ning on ennetavat mõju.

Kiili Vallavalitsus osutab abivajajatele sotsiaalhoolekande seaduses ettenähtud sotsiaalteenuseid, maksab sotsiaaltoetuseid ning tagab lastekaitsetöö toimimise kooskõlas lastekaitseseaduse ja perekonnaseadusega. Kiili valla poolt korraldatavad ja osutatavad sotsiaalteenused on koduteenus, väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus, tugiisikuteenus, täisealise isiku hooldus, isikliku abistaja teenus, varjupaigateenus, turvakoduteenus, sotsiaaltransporditeenus, eluruumi tagamise teenus, võlanõustamisteenus, hoiuteenus raske ja sügava puudega lapsele, asendushooldusteenus, järelhooldusteenus ja täiendavad vajaduspõhised sotsiaalteenused. Arvestades Kiili valla väikseid teenusmahtusid, on otstarbekas otsida võimalusi osade sotsiaalteenuste (nt turvakoduteenus, varjupaigateenus, vajaduspõhised sotsiaalteenused, võlanõustamisteenus, asendushooldusteenus) sisseostmist teistest omavalitsustest/asutustest.

Lisaks ühekordsele sotsiaaltoetusele toimetulekuraskustes inimestele makstakse Kiili valla eelarvest järgmisi sissetulekust mittesõltuvaid sotsiaaltoetusi: sünnitoetus 400 eurot, täiendav toetus mitmikute sünni korral 600 eurot, matusetoetus 300 eurot, koduse lapse toetus 175 eurot kuus, esimesse klassi mineva lapse toetus 150 eurot, jõulutoetus õigusvastaselt

represseeritutele, nelja- ja enamalapselistele peredele, puudega lastega peredele, eestkoste- ja hooldusperedele 30-100 eurot, eakate inimeste sünnipäevatoetus 50-100 eurot, elluastumistoetus kiituse või medaliga lõpetajatele 250-500 eurot ning huvihariduse ja huvitegevuse toetus 150 eurot. Täiendavalt makstakse erivajadusest tulenevaid perioodilisi sotsiaaltoetusi.

Hoolekandetasutusi Kiili vallas ei ole. Üldhooldus-, turvakodu-, varjupaiga- ja asenduskoduteenuse osutamiseks teeb Kiili Vallavalitsus vajaduse ilmnemisel koostööd teiste kohalike omavalitsuste territooriumil tegutsevate asutustega. Eakate proportsioon aastaks 2035 oluliselt ei tõuse, see kasvab seniselt 10%-lt 13%-ni, arvuliselt lisandub prognoosi kohaselt 259 inimest, kes on vanemad, kui 64 aastased. Kuid elanike kasv iseenesest toob kaasa vajaduse täiendavate sotsiaalteenuste järele.

Täiendavate vajaduspõhiste sotsiaalteenuste osutamisel kasutatakse enamasti Tallinnas tegutsevaid teenuseosutajaid. Kiili vallas kohapeal on tagatud kogukonnapsühholoogi teenus, pereteraapiateenus ja kunstiteraapiateenus lastele. Vajalik on luua lisaks täiendavaid võimalusi teenuste (nt kliiniline psühholoog, sotsiaalse rehabilitatsiooni teenus) osutamiseks kohapeal, et tagada kõigile abivajajatele teenuse kättesaadavus ning kasutamismugavus.

Kiili Vallavalitsuse omandis on kokku kaheksa korterit, mida kasutatakse eluruumi tagamise teenuse korraldamiseks abivajajatele. Üks korter on kohandatud liikumispuudega inimese tarbeks. Abivajajate lisandudes on alternatiivseks lahenduseks valla poolt üüritud korterite allkasutusse andmine või inimeste toetamine vabalt üüriturult eluruumi üürimisel.

Alates 2016. aastast tegutseb vallamaja soklikorruusel eakate ja puuetega inimeste päevakeskus, mis on käesoleval ajal avatud igal tööpäeval. Päevakeskuses saavad eakad tegeleda käsitööga, vaadata filme ja tegeleda muude huvipakkuvate tegevustega (ringitegevus, üritused, väljasõidud). Ühel korral nädalas on võimalus kasutada sauna. Eakate päevakeskuse erinevates tegevustes osaleb ligikaudu 40 inimest. Koduteenuse osutamise maht on käesoleval ajal pigem väike (1-5 klienti aastas). Kiili vallas on 31.06.2026 seisuga 26 inimest üldhooldusteenusel.

Lastekaitsealast tegevust korraldab valla laste heaolu spetsialist. Lastega peredele ja lastele pakutakse vajaduspõhiselt järgmisi sotsiaalteenuseid: psühholoogiline nõustamine, pereteraapia, perelepitus, kunstiteraapia jm. Alates 2019. aastast viiakse kord aastas läbi vanemlusprogrammi „Imelised aastad”. Loodud on tugigrupp aktiivsus-ja tähelepanuhäire ja/või autismispektrihäire tunnustega laste vanematele. Kiili vallas on lapsevanemad üldjuhul toimetulevad, mistõttu tuleb laste perest eraldamist ette väga harva. Valla eestkostel ja asutusepõhisel asendushooldusel käesoleval ajal ühtki last ei ole. Kiili vallas vajavad vanemad tuge peamiselt seoses laste erivajaduse ja riskikäitumisega ning keeruliste peresiseste suhetega. Viimastel aastatel on olnud palju pöördumisi seoses laste vaimse tervisega. Üha sagedamini tuleb ette olukordi, kus lapsed ei ole suutelised vaimse tervise probleemide tõttu täitma koolikohustust.

Suure osa laste heaolu spetsialisti töökoormusest moodustavad vanematevahelised hooldusõigust ja lastega suhtlemist puudutavad vaidlused. Oluline on suurendada erinevate koolituste (sh paarisuhtekoolitus) ja vanemlusprogrammide kättesaadavust vanematele, et

toetada vanematevahelisi suhteid ja luua eeldused positiivseks vanemluseks ning soodustada vaimse tervise toe kättesaadavust.

Kiili vald osaleb projektis “Lääne-Harju noorte tööhõive suurendamine ja hoidmine”, mis on viie omavalitsuse ühisprojekt, kus osalevad lisaks Kiili vallale Lääne-Harju vald, Saku vald, Keila linn ja Harku vald. Projekti periood on 01.01.2024-31.12.2027 ja kaasrahastajaks on Euroopa Liit. Projekti perioodiks on Kiili Vallavalitsuse struktuuri loodud täiendav ametikoht - noorte heaolu spetsialist. Projekti eesmärk on pakkuda mitteõppivatele ja mittetöötavatele noortele (vanuses 16-29) tuge haridusteele naasmiseks, tööturule jõudmiseks või võimalusi olla muul moel ühiskonda aktiivselt kaasatud.

Tervishoid ja rahvatervis

Kiili vald lähtub Harjumaa tervise- ja heaolustrateegia 2036+ eesmärgist edendada tervist toetavaid valikuid. Rahvatervise ennetustööna toetatakse elanike liikumisharrastust, terviseteadlikkust ning tervist toetava eluviisi ja igapäevaste valikute kujundamist. Vald teeb koostööd Harjumaa tervisedenduse võrgustikuga.

Kiili vallas tegutseb Kiili Perekliinik, kus on kaks perearsti nimistut, lisaks tegutseb Kiilis ka hambaarst. Statistikaameti andmetel²⁹ oli Kiili valla elanikel 2021. aastal pikaajaline haigus või terviseprobleem 1200-l inimesel (20% elanikkonnast).

- Vanuses 0-14 - 80 inimesel
- Vanuses 15-29 - 130 inimesel
- Vanuses 30-49 - 330 inimesel
- Vanuses 50-64 - 340 inimesel
- Vanuses 65 ja vanemad - 320 inimesel

Tulenevalt elanikkonna kasvust kasvab ka elanikkonna vajadus tervishoiuteenuste, sh perearsti teenuse järele.

Turvalisus

Kiili vald on vastavalt politsei statistikale üks turvalisemaid omavalitsusi Harjumaal. Vallal on koostööleping politseiga, mille raames toetatakse abipolitseinike tegevust nii Kiili vallas kui ka Lääne-Harju piirkonnas üldisemalt. Vallavalitsus on märkimisväärselt investeerinud turvakaameratesse, mille pilt jookseb otse politsei serverisse. Saku ja Kiili piirkonnapolitseinikel on tihe koostöö vallavalitsuse sotsiaalosakonna ja Kiili Gümnaasiumiga. Kiili valda teenindab riiklik Jüri päästekomando ja Saku ning Tõdva vabatahtlikud päästekomandod. Kogukondliku turvalisuse suurendamiseks rakendatakse mitmekesiseid meetmeid, sh naabrivalve arendamine avaliku ruumi ja kogunemiskohtade turvalisuse parandamine ning ennetustegevus noorte kogunemiskohtades. Tähelepanu pööratakse ka kergliiklejate ja kergliikurite liiklusohutusele ning turvalise liikumiskeskonna kujundamisele.

2026. aastal moodustati valla kriisikomisjon (senise Kiili ja Saku valla ühise komisjoni asemel). Vallas on üks kerksuskeskus (Kiili raamatukogus, Nabala tee 2a). Samal aadressil asub ka valla hetkel ainuke avalik varjumiskoht. Välja on töötatud kogukonnale või korteriühistule mõeldud kriisiplaani vorm, mille täitmine aitab lahti mõtestada ja hinnata, kuidas käituda ja mida teha, kui kodus kaob vesi, kaugküte või elekter. Vallal on valmisolek vajadusel avada vallaülene kriisiinfotelefon.

²⁹ Rahva ja eluruumide loendus 2021 (RL21601)

7.2. Väljakutsed ja vajadused

- Sotsiaalteenuseid tuleb arendada vastavalt sihtgruppide vajadustest lähtuvalt (päevahoiuteenus, omasteholdajate toetamine, koduteenus jne);
- Arvestades Kiili valla väikseid teenusmahtusid, on otstarbekas otsida võimalusi sotsiaalteenuste osutamiseks ja arendamiseks koostöös naaberomavalitsustega.
- Valla pikaajalisi (2035+) demograafilisi arenguid arvestades on vajalik hoolekandeteenuste mahu suurendamine.
- Kiili vallas puudub eakate vajadusi kattev teenusmaja (sh hooldus- ja kogukonnateenused), mistõttu on vajalik eakatele suunatud elamis- ja teenusvõimaluste arendamine.
- Vaimse tervise toe kättesaadavuse parendamine ja täiendavate teenuste valiku laiendamine (kogukonnapsühholoogi teenus, pereteraapiateenus, kunstiteraapia teenus jne).
- Tervise ja heaolu edendamiseks vallas on vajalik luua tervisedenduse meeskond, et sõnastada ühised eesmärgid ja tegevuskava.
- Erivajadusega täisealistele ja lastele suunatud sotsiaalteenuste pakkumine Kiili vallas kohapeal (nt ISTE-projekt, sotsiaalse rehabilitatsiooni teenus, tugiteenuste arendamine haridusasutustes, suure hooldus- ja abivajadusega laste vanemate toetamine).
- Positiivset vanemlust toetavate koolituste ja programmide (Gordoni perekool, Imelised aastad, PREP paarisuhtekoolitus, Hoolivad isad jm) kättesaadavuse järjepidev tagamine ja teenuste valikute laiendamine.
- Kiili valla avaliku varjumiskoha kaasajastamine ja valla kriisivalmiduse taseme parandamine.

7.3. Valdkonna alaeesmärgid

- Kiili valla elanikele on tagatud neile vajalikud sotsiaalteenused kogu elukaare ulatuses, sh vajadusel teenuste pakkumine koostöös naaberomavalitsustega. Sotsiaalteenuste osutamine on vajaduspõhine ja ennetav.
- Kiili vald osaleb aktiivselt uute sotsiaalteenuste väljaarendamisel ja pakkumisel (nt ISTE, Gordoni perekool jne) ja jõuab suurema arvu neid teenuseid vajavate inimesteni.
- Analüüsitud on tulevase perioodi (2035+) eakate hoolekande vajadusi ning kavandatud on sobivad lahendused (koduteenus, üldhooldusteenuse vajaduse mahu suurendamine jne). Lahenduste väljatöötamisel kaalutakse koostööd erasektoriga ning teenusmaja või eakatekodu rajamise võimalusi, et tagada mitmekesised ja kättesaadavad hoolekandeteenused.
- Valmisolek kriisideks on kasvanud

8. Eesmärkide ja olulisemate arenguplaanide võimalik mõju valla elu- ja looduskeskkonnale

Kiili valla ees seisvad väljakutsed jagunevad mõju pinnalt mitmesse gruppi.

Esimesena peab välja tooma need, mille ühine nimetaja on avalike teenuste tagamine. Pidev ja rohkearvuline elanike lisandumine sisserände teel tekitab olukorra, kus vajadus erinevate, sh kohustuslike teenuste järele (lasteaia- ja koolikohad, sotsiaalteenused) kasvab oluliselt kiiremini kui omavalitsuse võimekus neid rahaliselt lahendada. Paralleelselt kasvab nõudlus ka muude mittekohustuslike teenuste järele nagu vaba aja veetmine, sporditegevused ja kultuur. Ootused kasvavad ka perearsti ja muude tervisteenuste osas, mis ei kuulu otseselt KOV vastutusalasse, aga on elanike jaoks kriitilise tähtsusega. Selle valdkonnaga seotud vajaduste ja arengukavas planeeritud tegevuste mõju valla eelarvele on arengukava perioodil ülisuur.

Teine suur grupp väljakutseid on seotud erinevat liiki keskkonnateemadega. Hoonestuse, elanike ja autode lisandudes tõuseb pidevalt liikluskooormus ja muu ressursikasutus. Valda läbivate suurte riigimaanteedega kaasajastamisel ei ole alati arvestatud kohalike arengutega elamuarenduse ja ettevõtluse osas, nt puuduvad juurdepääsud ja pole kavandatud ühistranspordi peatusi. Asustust lisandub ka kohtadesse, kus seda varem üldse ei ole olnud, tekib surve väiketeede ümber ehitamiseks ja hooldamiseks, mis seni on olnud ainult põllu- või metsamajanduslikus kasutuses. Väärtusliku põllumaa hulk väheneb, väärtuslik sademevesi suunatakse drenaaži ja kraavide kaudu minema. Hea keskkonnaseisundi ja looduslähedase kvaliteetse elukeskkonna säilitamine ning liigirikkuse hoidmine on selle kõige tõttu järjest keerulisem. Valglinnastumise mõju valla looduskeskkonnale ja üldisele ressursikasutusele on lõppkokkuvõttes väga suur ning selle leevendamine ülikeeruline nii sisuliselt kui rahaliselt.

Kolmas suur grupp väljakutseid on seotud inimeste hoiakute kujundamisega. See puudutab näiteks jäätmete sorteerimist ja taaskasutust, puhta joogivee säästlikku kasutust (sh vihmavee kogumist kastmiseks), niidutaimestikku monokultuurse pügatud muru asemel, maheviljelust koduaias, energia kokkuhoidu igal tasandil, tarbimis- ja toitumisharjumuste muutmist säästlikumas suunas, soojamaareiside piiramist jpm. Aga ka tänasest oluliselt suuremat ühistranspordi või kergliikluse võimaluste eelistamist ning isikliku auto kasutuse piiramist. Kõigest sellest tulenev nii rahaline kui keskkonnamõju on kokkuvõttes väga suur. Muutuste saavutamine inimeste hoiakute osas ei nõua palju rahalisi ressursse, kuid on lõppeesmärki silmas pidades määrava tähtsusega ning ajaliselt väga pikk.

Neljas spetsiifiline Kiili valda puudutav väljakutse on seotud kohaidentiteediga. Iseseisvana eksisteerimise lühike ajalugu, kohalikke juuri mitte omavate elanike domineerimine ja orienteeritus pealinnale nii töökohtade kui paljude teenuste osas on kombinatsioon, mis raskendab „meie“ tunde kujunemist. Identiteeti tekkimisele saab hoogu anda erinevate asumite külaliikumise, ühise sporditegemise ning kultuurikollektiivide abil, lasteaia ja kooli kaudu. Olulisimaks faktoriks ei ole siin raha, kuid on aeg – tegu on väga pikaajalise protsessiga.

Viies väljakutse kannab nime välised faktorid. Omavalitsuse jaoks on väga oluline stabiilsus nii seadustes kui finantskeskkonnas, see võimaldab kavandada investeeringuid ja vaadata

tulevikku. Täiendavad KOV-ile pandavad ülesanded, millega ei tule kaasa rahalisi ressursse või ootamatud otsused tulu ümber jagada, tekitavad määramatust ja segadust. Eestist ei saa suunata maailmamajandust ja -poliitikat, kuid riigi tasandil tuleks oluliselt paremini hinnata, millised teenused ja milline heaolu tase on meie elatustaseme juures üldse mõeldav ja jõukohane sotsiaal- või muus valdkonnas. Tegu on väljakutsega, mida ükski KOV üksinda lahendada ei saa, kuid aeg-ajalt on võimalik ühiselt läbi omavalitsuste liitude saavutada kvaliteetsemate seaduste ja reeglistike loomine.

9. Arengukava ülevaatamine ja seire

Üks kord aastas viib Statistikaamet Rahandusministeeriumi tellimusel läbi Eesti omavalitsuste teenustasemete uuringu koos elanike rahuloluküsitlusega ning see avaldatakse <https://minuomavalitsus.fin.ee/>. Sellest on võimalik saada sisend, mille põhjal toimub arengukava ülevaatamine, sh hinnatakse seatud eesmärkide poole liikumist ja tegevuste elluviimist ning viiakse vajadusel sisse korrektuurid. Samuti on vajalik valla arengukava üle vaadata uute strateegiliste dokumentide uuendamisel või koostamisel (nt valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava, üldplaneering jms). Arengukava (tegevuskava) vaadatakse üle ja kinnitatakse hiljemalt 30. novembriks volikogu poolt.

Arengukava seire ja hindamine toimub neljal tasandil:

- Peamiste makromajanduslike näitajate hindamine ja võrdlemine Eesti keskmisega (iga-aastaselt);
 - Valla võrdlemine teiste sarnaste (Tallinna lähipiirkonna) omavalitsusüksustega³⁰;
 - Elanikkonna rahulolu avalike teenustega;
 - Tegevuskava täitmise hindamine (iga-aastaselt)
- Makromajanduslikud näitajad, mida seiratakse:
 - Elanike arv – sihttase: ca 3-4% kasvu aastas;
 - Elanike keskmine brutosissetulek kuus – sihttase: esimese viie seas Tallinna lähipiirkonnas;
 - Valla põhitegevuse tulemi osakaal põhitegevuse tuludest – sihttase: 5%;

³⁰ Sarnased omavalitsusüksused, kellega näitajaid (haridustöötajate palk, vallavalitsuse, töötajate palk, investeeringud elaniku kohta, valla poolt makstavate toetuste suurus, elaniku kohta; loetelu pole ammendav) valdkonnapõhiselt võrreldakse on Saku, Rae, Harku ja Jõelähtme.

Lisad

Lisa 2 Kiili valla eelarvestrateegia aastateks 2027-2030

Lisa 3 Kiili valla tegevuskava aastateks 2026-2035

Lisa 4 Kiili valla hariduskorralduse analüüs